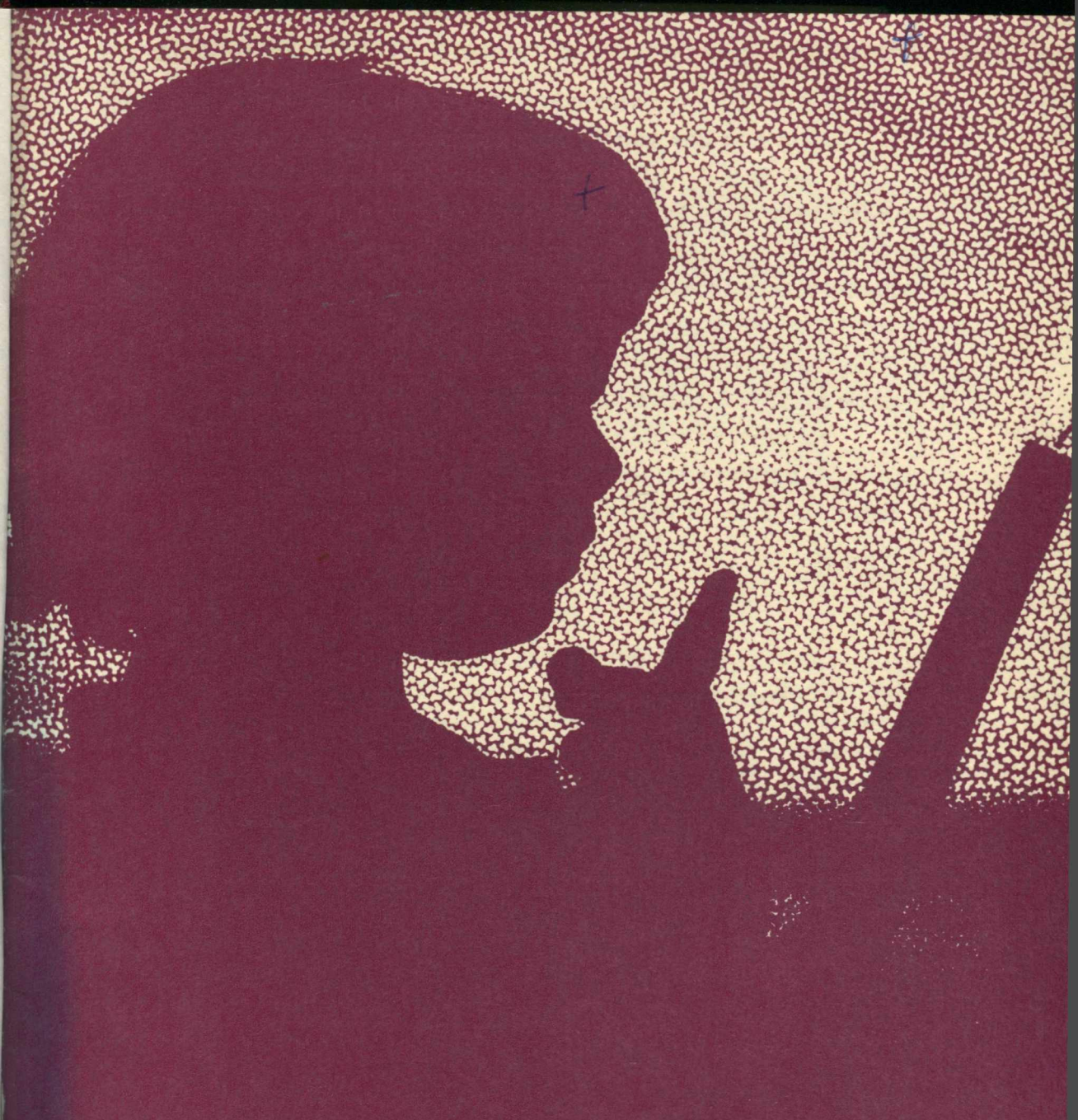

**laiškai
lietuviams**

sausis/january 1980

TRISDEŠIMT METŲ	1	Juozas Vaišnys, S.J.
ŽIUPSNIS MINČIŲ APIE MEILĘ	4	Anicetas Tamošaitis, S.J.
EILĖRAŠČIAI	8	Zenta Tenisonaitė
DAŽNAS IR PRASMINGAS ŠV. RAŠTO SKAITYMAS	9	P. Daugintis, S.J.
EILĖRAŠČIAI	12	J. Gotautas
KILNIŲJŲ ŽMONIŲ DARBAI TAUTOJE GYVI	13	Jonas Miškinis
GYVENIMO ŽODIS	14	Chiara Lubich
MEILĖ VIENUOLIŠKAME GYVENIME	15	Ses. Gregory Sheehy
MAŽOSIOS LIETUVOS KOVOS DĖL LIETUVYBĖS	17	Jonas Miškinis
AR KRISTUS DABAR GALI KENTĖTI?	21	Juozas Vaišnys, S.J.
DIEVO LAUKINĖJE GAMTOJE (IV)	22	Anicetas Tamošaitis, S.J.
IDEALI MOTERIS IR VYRAS ALKOHOLIKAS	27	Vytautas Kasnis
NAMIE TYLA	29	Birutė Boreišienė
TĖVYNĖJE	30	D. ir G. Vakariai
KALBA	33	J. Vaišnys, S.J.
TRUMPAI IŠ VISUR	34	J. Pr.
DAILININKAS POVILAS KAUPAS	35	V.K.

Šis "Laiškų lietuviams" numeris iliustruotas dail. Povilo Kaupo kūrinų nuotraukomis.
Viršelio nuotrauka — Algirdo Grigaičio.

LAIŠKAI LIETUVIAMS (Letters to Lithuanians). Published monthly except July and August, when bi-monthly, by the Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, Illinois 60636. Yearly subscription \$8.00, single copy 80 cents. Second class postage paid at Chicago, Illinois, and additional mailing offices.

religinės ir tautinės
kultūros žurnalas

Laiškai lietuviams

1980 / SAUSIS - JANUARY / VOLUME XXXI, NO. 1

TRISDEŠIMT METŲ

JUOZAS VAIŠNYS, S.J.

Šių metų pradžioje "Laiškai lietuviams" švenčia savo gyvavimo trisdešimtmetį. Pirmasis numeris pasirodė 1950 m. vasario mėnesį. Tai buvo labai kuklus, be viršelių, tik aštuonių puslapių leidinukas. Antrasis numeris jau buvo 16 puslapių. 1952 m. jis buvo padidintas iki 24 puslapių ir įvilktas į gražius viršelius. 1953 m. šis žurnalas jau turėjo 32 puslapius, o nuo 1962 m. jau pastoviai eina 36 puslapių didumo su kasmet keičiamais meniškais viršeliais.

Nors šio žurnalo išorinė išvaizda šiek tiek keitėsi, bet turinys pasiliko tas pats. Jau ne kartą esame pabrėžę jo pagrindinį tikslą — *po pasaulį išsi-skraidžiusiems lietuviams padėti geriau susiorientuoti religiniais ir tautiniais klausimais, susidūrus su svetima aplinka*. Dėl to jį ir pavadiname religinės bei tautinės kultūros žurnalu.

Visuomet raginame ir teberaginame skaitytojus artimiau bendrauti su redakcija — pareikšti savo nuomones ir pageidavimus. Visi gerai žinome, kad kartais kokių nors klausimų būna tiek nuomonių, kiek galvų, bet vis tiek žinoti tas nuomones mums yra naudinga, nors, aišku, patenkinti visų norų yra neįmanoma. Taip pat mes negalime patenkinti tokių pageidavimų, kurie nesutinka su šio žurnalo užimta linija ir tikslais.

Būtų labai gražu, kad visi stengtųsi suprasti kito žmogaus gerą valią, pagerbti jo norus ir skirtingą nuomonę. Deja, ne visuomet taip būna. Pasitai-ko tokių, kurie užmerkia akis tiesai, nekreipia dėmesio į jokių paaiškinimus ir nuolat papūgiškai kartoja kokią nors išgirstą ir atmintinai išminktą frazę, nors ji labai aiškiai prieštarautų tiesai. Pavyzdžiui, teko girdėti ir net spaudoje skaityti "Laiškams lietuviams" metamą kaltinimą — tikrą šmeižtą, jog juose rašoma, kad Lietuva nėra pavergta, bet laisva. Tūkstantį dolerių duotume tam,

Povilas Kaupas

Parkas (akvarelė, 1966)

kuris parodytu, kuriame numeryje buvo taip rašoma. Mums tik keistai ir ne visai rimtai atrodo tie žmonės, kurie mano, kad dabar mes negalime ištarti ar parašyti Lietuvos vardo, nepridėdami kokio nors epiteto: okupuota, pavergta ir pan. Mums visiems aišku, kad ji yra pavergta, praradusi nepriklausomybę, rusų komunistų kontroliuojama, nors ir daugumas valdžios pareigūnų yra lietuviai. Bet ar dėl to aš turiu išsižadėti jos vardo ir negaliu jo ištarti, nepridėdamas tų minėtų epithetų? Kaip jau kartą esame rašę, toks elgesys būtų panašus į bolševikų elgesį, kurie prie Lietuvos vardo paprastai pridėdą kokį nors epithetą: tarybinė, sovietinė ir pan. Jeigu mano motina būtų pasodinta į kalėjimą, tai ar aš negalėčiau jos vadinti mama, bet visuomet turėčiau pridėti: mano *ikalin-toji* mama?

Gaila, kad tarp mūsų tautiečių pasitaiko tokių, kurie nuolat kitus kritikuoja, nori, kad visi lygiai taip elgtųsi ir galvotų, kaip jie, manydami, kad tik jų galvosena yra teisinga. Prieš kitaip galvojančius visokiais būdais kovoja, visai be reikalo eikvodami laiką ir energiją, kurią galėtų sunaudoti kokiam nors geram, pozityviam tikslui, o ne skaldymui mūsų jėgų, kurios jau ir taip nuolat silpnėja, į amžinybę iškeliaujant vyresniajai kartai ir neatsirandant pakankamai pakaitalų.

Štai paskutinis pavyzdys — solisto Vaclovo Daunoro koncertas Čikagoje. Praėjusiais metais apie Daunorą daug rašė mūsų spauda (žiūr. kad ir "Laiškuose lietuviams", spalio mėn., 319 psl.). Jis buvo patekęs į didelį vargą, visokiais būdais persekiojamas ir niekinamas. Valdžios pareigūnams jis rašė protesto laiškus, prašydamas, kad išleistų į užsienį, nes Lietuvoje gyvenimas buvo tapęs neįmanomas. Darė žygių ir kai kurios mūsų institucijos. Pagaliau išleido. Ir kokia buvo kai kurių mūsų tautiečių reakcija? Norom nenorom galėjai prisiminti Šv. Rašto žodžius: "Atėjo pas savuosius, bet savieji jo nepriėmė".

Piketuotojai ir langų daužytojai ne tik šiuo atveju, bet ir kitų iš ten atvykusių menininkų koncertų proga vis kartoja tą patį

argumentą. Sako, jog jie puikiausiai žino, kad tuos menininkus atsiunčianti Maskva, norėdama mus suskaldyti.

Nesvarbu, kas ir kokiems tikslams juos besiuštų, bet gavę progą išvykti į užsienį, jie yra labai patenkinti ir laimingi, kad gali pamatyti svetimus kraštus, susitikti su savo tautiečiais, pažįstamais, giminėmis ir parodyti, ką jie ten savo pastangomis yra pasiekę, nežiūrint sunkių sąlygų.

Jie tikrai nemano mūsų skaldyti. O jeigu mes skaldomės, tai yra tik mūsų pačių šimtaprocentinė kaltė. Atrodo, kad kiekvienam protingam žmogui tai turėtų būti aišku. Tegul kad ir kasdien Maskva čia siunčia solistus, muzikus ir ansamblius, norėdama mus suskaldyti, bet jeigu mes būsime protingi, tai savo tikslo ji jokių būdu nepasieks. O kaip mes turėtume elgtis, norėdami būti protingi? Ogi nekrepkime jokio dėmesio ir ramiai laikykimės. Jeigu kas nori į tuos koncertus eiti, tegul eina, o kas nenori, tegul juos ignoruoja. Tada tikrai būtų ramu, ir Maskva jokio tikslo nepasiektų. Bet kai tokiomis progomis kai kurie, norėdami parodyti, kad tik jie yra protingi, o visi kiti kvailiai, pradeda prieš koncerto dalyvius kovoti, juos niekinti, šmeižti, o tie, žinoma, vėl koku nors būdu atsikerta, kai tie ginčai patenka ir į spaudą, tada tikrai mes skaldomės, kovojame brolis prieš brolių, o Maskva iš džiaugsmo trina rankas. Tie, kurie tokias nesantaikas ir erzelius sukelia, tikrai užsi-pelno Lenino ordino.

Po Daunoro koncerto ir po tų piketavimų bei plytos metimo į salę, kai kurie asmenys klausė, kaip į tai žiūri krikščioniškoji moralė. Jeigu kas geram tikslui ruošia piktavimus, nešiodami su kultūringais užrašais plakatus ir neužkabinėdami praeivių, tai čia nėra nieko blogo. Mes taip darėme ne vieną kartą: norėdami išgelbėti Simą Kudirką, reikalaudami Lietuvai laisvės ir t.t. Daunoro koncerto atveju ne visi plakatų nešiotojai kultūringai elgėsi su einančiais į koncertą. O kai kurie užpuldinėjo net ir tuos, kurie ėjo ne į koncertą, bet į kitą Jaunimo Centre buvusį renginį. Tačiau aukščiausią nekultūringumo laipsnį pasiekė tas, kuris savo ini-

ciatyva ar kitų pasamdytas metė pro langą plytą į pilną salę žmonių. Tas veiksmas, be abejo, buvo didelis moralinis nusikaltimas — sunki nuodėmė.

Moralistai aiškina, kad jeigu medžiotojas, pastebėjęs krūmuose kažką šlamant ir nežinodamas, ar tai žmogus, ar stirna, į tą krūmą paleidžia šūvį, be abejo, padaro sunkią nuodėmę, nesvarbu, ar ten buvo stirna, ar žmogus. Juk buvo galimybė nušauti žmogų, ir jis tos galimybės nevengė. Dar aiškesnė sunkią nuodėmę padarė tas plytos metėjas, nes jis žinojo, kad ta salė yra pilna ne stirnų, o žmonių. Ta jo mesta plyta, laimingai atveju, tik lengvai sužeidė porą asmenų, bet galėjo kurį nors sunkiai sužeisti ar net užmušti. Juk ta plyta, išmušusi langą, prašvilpė pro vieno dešimties metų berniuko galvą, apkrėsdama stiklais jį ir jo tėvus.

Teko girdėti, kad tie piketuotojai, o gal ir plytos metėjas, tuoj iš ten nuvyko į vieną salę, kur buvo švenčiamos Kūčios. Žinoma, jie laužė plotkeles ir vienas kitam linkėjo kalėdinės ramybės. Ar jie visi jautė savo širdyje ramybę? Jeigu taip, tai kai kurių sąžinė turėjo būti taip apkerpėjusi, kaip senas keltas.

Dabar mūsų visuomenę galima suskirstyti į dvi dalis: tylinčioji dauguma ir rėkiančioji mažuma. Šių dviejų grupių proporciją gal galėjo parodyti ir aprašytasis koncertas — salėje buvo per 700 žmonių, o su plakatais gatvėje vaikščiojo tik mažas būrelis.

Kai kurie sako, kad su ta rėkiančia mažuma, kuri savo idėjas skelbia sau palankioje spaudoje, neverta ginčytis. Su tuo visiškai sutinkame, tačiau turėtų dažniau prabilti ir toji tylinčioji dauguma, ne ginčytis siekdama, bet pozityviai ir kultūringai išreiškdamą savo nuomonę, stengdamasi parodyti tiesą ir apsaugoti kai kuriuos tos rėkiančios mažumos suklaidintus žmones. Tuo tikslu pateikėme ir šio straipsnio mintis. Tam tikslui stengėsi tarnauti "Laiškai lietuviams" jau per trisdešimt metų.

ŽIUPSNIS MINČIŲ APIE MEILĘ

ANICETAS TAMOŠAITIS, S.J.

Kiekvienam iš mūsų teko kada nors ramų vakarą stovėti ar svajojant sėdėti prie tvenkinio. Žinome, kas darėsi, jei metėme į jį akmenį. Toje vietoje, kur akmuo krito, suvilnijo paviršius, ir bangos, skleisdamos vis didėjančiais ratais, pasiekė pačius tvenkinio pakraščius. Tai geras meilės poveikio vaizdas. Kai kuris nors asmuo, vyras ar moteris, pasisako mus giliai ir karštai mylįs, tas prisipažinimas tartum krinta į mūsų vidaus pasaulio tvenkinį, į jo vandenį, ir ten sukelia bangas, kurios, tolydžio sklisdamos savo vis didėjančiais ratais, pasiekia pačius mūsų būties kraštus.

Kodėl kito asmens meilė taip giliai paveikia mūsų vidų?

Prieš trejetą metų nutariau vasaros atostogų metu dviračiu nuvykti prie Rushmore kalno, kurio granite iškalti keturių žymiųjų JAV prezidentų veidai. Kalnas maždaug už tūkstančio mylių nuo Čikagos, kur gyvenu. Todėl, prieš ten vykdamas, pasižiūrėjau žemėlapyje, ar nėra ir pakeliui ko nors vertinga pamatyti. Iowos valstybėje, netoli važiuosimo kelio, radau pažymėtą idomybę: *Atpirkimo grotą, Grotto of the Redemption*. Kai ten apsilankiau, negalėjau atsistebėti tos šventovės grožiu.

Būdinga ji tuo, kad vieno kunigo paties rankomis pastatyta iš įvairiaspalvių akmenų akmenėlių, kurių jis prisitelkė iš daugelio Amerikos vietų ir net kitų šalių. Statybos darbas užtruko 40 metų, bet užtat vaisiai — pasakiški. Visai nežinojau, kad akmenyje gali būti tokia gausybė spalvų žaismo, tiek daug rūšies ir formos įvairumo. Tos šventovės nišos, galerijos, kolonos, aukštyn ir žemyn vedančių takų sienos, kryžiaus kelių stotys išdėtos stebėtis verčiančiomis akmenų pasaulio grožybėmis: suakmenėjusiais medžiais, kaukaspeniais, kiukutais, kalnų

• Katalikų laikraščių pasaulyje 1977 m. buvo 4.669, jų tiražas — 1,8 biliijono.

kristalais, pusiau perpjautais ir nušlifuotais agatais, citrinais bei gausiais kitais putnago papuošalais, sukombinuotais į rozetes, vainikus, ratilus, kvadratus, žvaigždes. Jau prie vienos vienintelės kryžiaus kelių stoties (kurių visos skirtingos savo akmens raštais) gali ilgai stovėti ir skonėtis, sunkiai tegalėdamas atsidžiaugti jos akmens ornamentų išdėjimu ir spalvingumu. Kai kurie akmenys iš brangiųjų: pavyzdžiui, į prakartėlę įmūrytas Brazilijos ametistas žinovų įkainotas 5.000 dol.

Ta lankyta šventovė dažnai ateina į atmintį, mąstant apie meilę: kodėl toks stiprus jos poveikis.

Kai kuriems mistikams dangaus buvo leista pamatyti žmogaus sielos grožį, ypač kai joje malone gyvena Dievas. Jiems ta siela, Dievo atskleista, tikriausiai turėjo atrodyti panaši į aną taip gražią akmens šventovę, tik ji dar daugiau žavėjo, nes buvo gyva. Tai padeda suprasti, kodėl mus taip stipriai, iki pačių būties gelmių, paliečia kito asmens prisipažinimas, jog esame jo ar jos karštai mylimi. Tas prisipažinimas mums atskleidžia, kad esame, tartum kokie brangūs akmenys, įmūryti į to asmens vidaus šventovę, įsiauđę į jo sielos galias: atmintį, galvą, ilgėjimąsi, mylėjimą, nuojautą, vaizduotę, valią.

Kaip sakyta, žmogaus sielos didybė ir žava buvo leista pamatyti vien tam ar kitam mistikui. Daugelio kitų ji, nors tiesiogiai neregima, vis dėlto yra kažkaip nesąmoningai jaučiama. Todėl žinojimas esant įmūrytam į kito asmens vidaus šventovę, įpintam į jo dvasios ir širdies galias, kuriomis jis yra paties Dievo paveikslas, taip suvirpina mūsų vidaus pasaulį ir daro mus neišsakyta laimingus.

Neseniai turėjau progą aną stebėtino grožio šventovę iš naujo aplankyti su vienu draugu. Pasitaikė, kad tuo metu buvo užjęs blogo oro tarpas. Lankymosi dieną dangų buvo apkloję tiršti debesys. Bet protarpiais juose atsirasdavo melsvo dangaus skiaučių, lyg kokių properšų, pro kurias suspindėda-

vo saulė. Tai buvo geras vaizdas, kaip dedasi su mūsų žvilgsniu į kito asmens sielos didingą žavą.

Saulė ir tą apniukusią dieną lygiai švietė viršum mūsų galvų, kaip kitomis. Tik jos nebuvo matyti dėl dangų apniaukusių debesų. Taip ir su kito žmogaus sielos grožiu. Ji visada spindi savo didinga, tauria būtimi: tokia, kokią matė rinktiniai mistikai, kuriems buvo atskleista. Bet mūsų kitų pažinimo padangę dažnai laiko uždenę tiršti nežvelgimo, apsipratimo, sukasdienėjimo debesys. Bet, kaip aną lankymo dieną prie akmeninės šventovės, tuose debesyse tarpais atsiranda lyg properšų, melsvo dangaus skiaučių, pro kurias mums sušvyti spindulėlis kitame žmoguje esamos vidaus didybės.

Tokios tartum properšos, pro kurias mums kartais atsiskleidžia kito — kiekvienam gražiai savas — vidaus pasaulio taurumas ir trauklumas, gali būti jo elgimosi būdas, staiga iškilus netikėtoms aplinkybėms, akyse pasirodančios ašaros, pasirenkamos pašnekesio temos, pasipaskojimas apie savo praeitį, jo džiaugsmo ir juoko šaltiniai, duodamos dovanos, reagavimas į kito skausmą ar nelaimę... Aišku, daug priklauso ir nuo išorės kiauto, po kuriuo kito asmens vidinis pasaulis glūdi. Kai kurių to kiauto klotas gali būti toks storas, grubus, net randuotas, kad vidinei vertei sunku prasiveržti ir būti pamatomai.

Meilei, šalia kitų žavių bruožų, būdinga tai, kad ji ryškina mylimo asmens vidinę didybę ir vertę. Viena, jos paliestame žmoguje tartum ima trupėti šalin sakyta išorės kiautas. Mat ji tirpdyte tirpdo visa tai, kas grubu, šiurkštu, netašyta, ir tokiu būdu tartum iškelia į paviršių kito žavias vidines savybes. Be to, ji pačias tas savybes, kurių daugelio mummyse tėra užuomazgos, stebėtinai ugdo ir puoselėja, teikdama augimui ir tarpimui gaivią šilumą, kaip pavasario saulė žemėje jos laukiančioms sėkloms, ten glūdintiems daigams ar medžiuose paruoštiems pumpurams. Antra, meilė daro ir mūsų žvilgsnį daug pastabesnę tam, kas mylimame asmenyje gera ir tauru. Jos lydimumas žvilgsniui atsiskleidžia net mažų dalykų ža-

vą, pro kurią anksčiau prabėgdavo nepastebėjęs. Trumpai, dėl meilės ir iš mylimo žmogaus skleidžiasi vidaus grožis, ir jį mylinčiame skaidrėja tuo grožiu besigėrintis žvilgsnis.

Kai esame kurį nors asmenį giliai ir karštai pamilę, apie jį ar ją, kur buvusios, kur nebuvusios, sukasi mūsų mintys. Tas asmuo gyvai stovi mums prieš akis, užliedamas praktiškai prisiminimais ir ateities svajonėmis, bandymais atspėti, ką beveikia dabar. Sakysime, vos praėjus išvykai, kur kartu su tuo mus mylinčiu asmeniu gal grožėjomės gamtos vaizdais ar meno kūriniiais, dalijomės savo minčių pasauliu, žiūrėk, jau rezgasi mumyse planai ir svajonės ateinančiam kartui būti drauge. Ar taip daryti rimta? Ar tokių savo minčių ir svajonių neturėtume gėdytis?

Čia kaip tik vieta prisiminti savo galutinį tikslą, kuriam esame Dievo skirti. Ar ne tiesa, kad žmogaus anapus laukiantis galutinis tikslas ir tuo pačiu didžiausia laimė yra būti prie neišsakyta mylimos būtybės — Dievo ir džiaugtis tuo, ką regės save supant? O kas Dievo skiriama kūriniui kaip galutinis tikslas, tai įrašoma į pačią jo prigimtį kaip galinga trauka. Todėl ir kur jau žemėje sušvinta to galutinio tikslo lyg spindulėlis, prasiskleidžia jo kad ir kamputis, ten kūrinys jaučiasi traukiamas.

Paimkime palyginimui augalo sėklą. Ji skirta augti į dailią rožę, galingą ažuolą, derlingą kvietį. Tad jei tik gauna truputėlį drėgmės ir šilumos, žiūrėk, tuojau ir ima į tą savo tikslą stieptis, būti jo gyvai traukiama. Taip ir su žmogumi. Jis tuojau pasijunta savo aukščiausiojo tikslo traukiamas, kur tik šis nors truputėlį sušvyti. O to galutinio tikslo — būti arti mylimos Dievo būtybės ir amžinai džiaugtis supančiomis gėrio, tiesos, kūrybos grožybėmis — turbūt niekas kitas taip neatspindi, kaip buvimas kartu su mylimu žmogumi, abiem drauge gėrintis tuo, kas žemėje žavu. Tas draugavimas su mylimu asmeniu mus traukte traukia dėl sakyto mūsų prigimties veržimosi į savo aukščiausiąjį tikslą. Todėl anų svajonių, il-

gėjimosi ne tik neturime ko gėdytis, bet būtume nežmoniški, iškraipytos prigimties, savotiški pabaisos, jei mūsų mintys į mylimą asmenį — galutinio tikslo veidrodį — neskristų.

Meilė kuria ir jungia šeimą. Todėl šeimai meilė tokia svarbi. Bet gal ne mažiau svarbi yra ir šeima meilei — šeima čia suprantant kitas dorybes, su kuriomis, kaip seserimis, ji skirta drauge būti ir veikti. Kur meilė kitam asmeniui iš tų savo seserų šeimos išplėsiama, ten ji ima skursti, darytis siaura ir sekli.

Viena tokių meilės seserų, jungiama su ja ypatingai artimo ryšio, yra malda. Meilė ir malda todėl taip glaudžiai viena su antra bendrauja, kad abi tiesiogiai rišasi su Dievu: iš Dievo meilė plaukia, į Dievą malda kyla. Kur meilė kitam žmogui lydimą maldos, ten ji saugi nuo pavojų iškrypti, dėkinga, didžiadvasiška, tvari. Pridėtina, kad malda, sakytum, jungia krūvon kitas meilės seseris, kurios jos klestėjimui ir brandumui labai svarbios: savitvardą, aukos dvasią, kantrybę, šventą pagarbą Dievo įstatymui ir sąžinės balsui, įsisąmonintą prigimties silpnybę, o aistrų jėgą. Juk kas meldžiasi, tas pripažįsta Dievo buvimą, savo silpnumą, yra pasiryžęs arba prašo jėgų gerbti jo įsakymus, eiti tiesiu keliu ir kantriai, džiugiai aukotis, kad būtų laimingi kiti, ypač mylimas asmuo.

Kas tariaisi galįs mylėti, meilę išplėšęs iš jos šeimos, atskyręs nuo anų jos seserų, su kuriomis taip gyvybiškai susieta, tas apgauna pats save ir stipriai nuvilia asmenį, į kurio gyvenimą su tokia nuo jų izoliuota meile ateina. Gal ryškiausiai meilė iš savo seserų šeimos išplėsiama, kai ji visa suvedama į erotinį elementą, kuris tėra jos dalis. Toji dalis, nors labai žavi ir priklauso meilės visumai, pati tos visumos toli gražu nesudaro. Šis elementas gali būti iš meilės išjungtas, jos esmės ir gelmės nė kiek nesužalojant.

Tikinčiam ir bent šiek tiek mąstančiam žmogui jį mylintis asmuo yra gyvas Dievo

veidrodīs. Juk kieno esame giliai pamilti, jis ar ji džiugiai priima mus tokius, kokie esame, su visais charakterio spragotumais, klaidomis, savotiškumais, praeities klystkeliais. Mus mylinčiam žmogui šie trūkumai nublanksta prieš didžią vertę, kuri iš mūsų spindi jo žvilgsniui. Daug tiesos sakyme, kad meilė yra akla arba kad ji aptemdo akis: kas karštai pamyla, tam dėl mylimo žmogaus brangumo nebesminga į akis jo nepritekliai, jų lyg nebematytų. Iš tikrųjų reikėtų sakyti, jog meilė žvilgsnį ne temdo, bet skaidrina, ne siaurina, o plečia, nes atskleidžia mylimame asmenyje esamas gėrio gelmes, dėl kurių trūkumai nublunka, pamirštami.

Ne vienas žmogus, į kurio gyvenimą ateina tokios gilios meilės laimė, ima neišsakomai džiugiai išgyventi faktą, kad panašiu būdu jis yra mylimas Dievo. Anksčiau vien kažkaip tolimai žinojo protu, kad Dievas jį myli, o dabar artimai, asmeniškai pergyvena tai afektu. Tie patys Šv. Rašto žodžiai apie Dievo meilę, kuriuos ir anksčiau skaitė, dabar į jo sielą prabyla suvis nauju būdu; pamato ten atsiradus anksčiau nepastebėtų matmenų. Ėmęs kitą žmogų giliai mylėti, yra perliejamas į širdį laimę diegiančio į žvilgio, kad ir pats yra Dievo džiugiai primamas toks, koks yra, su visais savo trūkumais, kampais, klydimais; kad Viešpats žvelgia ne į tuos jo nepriteklus, o į didžią vertę, kurią jame mato. Kaip jo paties mintys skrieja prie pamulto asmens, džiaugiasi visa tuo, kas jį ar ją daro laimingą, taip dabar, perlietas gilaus džiugesio, išgyvena širdies gelme suvoktą tiesą, kad panašiu būdu Dievas jį yra mylinčiu būdu įsirašęs į savo mintis, kad Viešpats nieko taip netrokšta, kaip daryti jį laimingą, renka ir ruošia dovanas, skirtas išryškinti jo grožiu ir taurumui. . .

Žmonės dažnai jungia meilę su jausmu. Galvoja: jei nesu lydimas šiltų jausmų kitam asmeniui, jo nemyliu. Gera įsidėmėti, kad meilė yra ne jausmas, o valios veiksmas. Jausmas nėra meilės esmė, bet labai gražus priedas, kurio gali ir nebūti. Pavyzdžiui,

žmogus, kuris daro gera savo priešui, jį myli, nors širdyje nejaučia jam jokios šilumos. O priešų meilė laikoma bene visų tauriausia, nes čia mažiausia savanaudiškumo. Taip pat geras pavyzdys yra Viešpats Kristus. Nei Alyvų darže, kur buvo mirštamai išsigandęs, nei prie gėdos stulpo, kur buvo kruvinai plakamas, nei ant kryžiaus, kur jį draskė skausmai ir piktos patyčios, Atpirkėjas šiltų jausmų krūtinėje nejautė jokių. Bet kas sakys, kad jis tuo metu nemylėjo?

Tad meilės esmė yra ne sentimentas ir jausmas, o valia ir veiksmas. Bet iš to neturime darytis išvados, kad jausmas meilėje yra menkavertis dalykas. Tiesa, jis nėra meilės esmė, ir todėl asmenį myliu, jei jam darau gera, nors ir nejaučiu jam krūtinėje nieko šilta. Bet jausmas tartum duoda tam gera darymui sparnus, įžiebia liepsnos. Jausmo srovė tartum pakrauna mūsų meilės bateriją. Kur meilės darbą lydi jausmas, ten mylima ne rūškanai, o džiugiai. Meilei jausmas — kas vežimui tepalas. Vien ant tepalo atsisėdęs nevažiuosi, reikia vežimo. Bet be tepalo tas vežimas stumsis į priekį girgždėdamas, sunkiai, su trinties veržiamomis stebulėmis. Taip ir su meilės vežimu: jei jo ašių bent retkarčiais nepatepa jausmas, nors ir važiuojama, riedama pirmyn sunkiai, girgždant, vaitojant, kartais net išlipant paties vežimo stumti, nes ratai atsisako sukis. Trumpai, be darbo maža meilėje patvaros. Bet be jausmo maža joje liepsnos.

• Nauju JAV ukrainiečių katalikų arkivyskupu paskirtas buvęs ukrainiečių katalikų seminarijos dvasios vadas msgr. Myroslav J. Lubachivski. Jis bus Filadelfijos ukrainiečių katalikų eparchijos arkivyskupas.

• Ukrainiečių laikraštis "Svoboda" praneša, kad KGB agentai nužudė Volodymirą Ivasiuk. Pranešama ir apie paslaptinę kitų ukrainiečių patriotų dingimą, pvz. Kievo universitetą baigusio Vitalijaus Nazarenko.

• Jugoslavijoje gautas leidimas Splito katalikams pasistatyti naują bažnyčią. Kertinį bažnyčios akmenį pašventino popiežius Jonas Paulius II Splito arkivyskupui suteiktos audiencijos metu.

REGĖJIMAI

I

Norėčiau rašyti ant laiko švento pergamento,
kad sapnams ir burtams nebėra vietos.
Norėčiau rašyti, kad mintis yra visko priežastis.
O medaus tylėjimas taupo dienų be paguodos,
praėjusio laiko, praėjusios laimės žodžius.
Naktis atslenka tyliai ant kojų pirštų galiukų,
kaip balerina, ir nušluosto dulkes nuo atsiminimų.
Mėlyni akmenys, kaip svetimi vardai. Obuolio žalumo
medžiai alsuoja raudoną vakarą, kurio skonis kartus.
Aš norėčiau rašyti, kad trumpa ir reta yra oro
ir vandens harmonija. Betonas ir geležis auga, kaip
tiltas. Iš kartono pasidaro nebūtas miestas, kurio
gatvės svajonės dūžta ant akmenų, nežinodamos,
kas buvo praeity ir kas bus rytoj...
Norėčiau rašyti žemės ir dangaus knygoje,
kad Amžinos Visatos skliautuose gimsta
kometos su geležiniais veidais, be akių.

II

Įkaitęs stiklas. Miesto pilve fabrikai.
Dangoraižiai šaukia. Saulė verkia.
Atvira dienų burna kanda į pasaulio kraštą,
kaip į duoną. Žmogus pavirsta į medį. Kūdikis verkia.
Tarp aukštų namų fasadų vėjas vaiko senus
laikraščius. Laikas tampa akmuo. Žodžiai ištirpsta.
Žemės akyse atsispindi juodas pasaulis be vilties.
Pasaulį valdo robotai.

III

Norėčiau piešti vėjo malūnus...
Ar yra kraštas, kurio medžių šaknys
augtų debesyse? Ar yra namai, kurių
raudonų plytų stogai žydėtų mėlyno
ryto aušroje? Ir švelniomis
rankomis glostytų vėjas gėles...
Per sapną pasieksime Naktį ir
išgirsime Motinos Balsą.
Tekės džiaugsmo upės... Bet žodžiai
tirpsta, ir laikas pavirs į akmenį.
Nupiešk man Saulę!
Nupiešk man Gėlę!
Nupiešk man Meilę!

DAŽNAS IR PRASMINGAS ŠV. RAŠTO SKAITYMAS

P. DAUGINTIS, S.J.

Praeitų metų lapkričio mėn. 7-11 d. Čikagoje, Jaunimo Centre, buvo Švento Rašto seminaras, pavadintas "Po Senojo skraiste". Jam vadovavo seselė Ona Mikailaitė, L. Zarembo, S.J., ir A. Saulaitis, S.J. Šiame seminare, o taip pat ir kitur girdėtomis bei skaitytomis mintimis norime trumpai pasidalinti ir su "Laiškų lietuviams" skaitytojais. Gal jos padės dažnai ir naudingai skaityti Šv. Raštą, net ir Senąjį Testamentą.

KODĖL REIKIA DAŽNAI SKAITYTI ŠVENTRAŠTĮ?

I ši klausimą galima taip trumpai atsakyti: todėl, kad Viešpats Dievas per Šv. Raštą apreiškė save ir savo tėviškąją valią žmonėms; arba dar trumpiau: todėl, kad Šv. Raštas yra Dievo žodis.

Dievas apreiškė save, t.y. atsiskleidė, pasirodė žmonėms, nes kitaip Dievas mums būtų neprieinamas — negalėtume nei jo pažinti, nei su juo bendrauti. Juk jis yra visai kitoks negu mes. Jis yra be galo tobula būtybė, gryna dvasia, galingoji, išmintingoji esybė. Kiek šuo gali suvokti apie savo šeiminką? Tai dar daug kartų mažiau mes, žmonės, vien savo jėgomis galime pažinti Dievą.

Dievas, iš meilės mus sukūręs, apsireiškė ir iš savo gerumo žmonėms kalbėjo per rinktinius asmenis — patriarchus, pranašus, apaštalus ir kitus įkvėptus žmones, ypač per Jėzų Kristų, įsikūnijusį Dievo Sūnų, savąjį Žodį. Dievas kalbėjo jiems, atskleisdamas savo dieviškojo gyvenimo paslaptis, galybę ir nuostabiai tėvišką valią — padaryti žmones savo gyvenimo ir dieviškosios laimės dalininkais.

Ką Dievas kalbėjo ir darė žmonijos, ypač išrinktosios žydų tautos istorijoje, tie įkvėptieji asmenys surašė į knygas, vadinamas Šventuoju Raštu arba graikiškai Biblija. Be abejo, tai yra daugiausia Dievo žodžiai, įsakymai ir nurodymai išrinktosios tautos žmonėms, arba Senajame Testamente Dievo

valios pareiškimas žydams. Tačiau iš esmės savo prigimtimi nesikeičia nei Dievas, nei žmonės. Todėl senovės laikų žmonėms pareikšti žodžiai galioja ir mums. Dievo nurodymai turi didelę vertę ir modernių laikų žmonėms. Žinoma, kai kurie Šv. Rašte aprašyti dalykai turi tik istorinę vertę geriau pažinti žydų ir jų kaimyninių tautų istoriją.

SUVOKTI RAIDINĘ ŠV. RAŠTO PRASMĘ

Įkvėpti vyrai, surašę Šv. Rašto knygas, rašė pagal anų laikų žmonių galvoseną ir gyvenimo sąlygas. Jie Dievo žodį išreiškė savo laiko kalbos formomis ir literatūros priemonėmis. Todėl skaitant kurią nors Šv. Rašto knygą, pirmiausia reikia stengtis suprasti, ką Dievas tais žodžiais ir darbais iš tikrųjų norėjo pasakyti tų laikų žmonėms, o paskui taip pat ir mums.

Tai raidinei Šv. Rašto prasmei suvokti būtina reikia susipažinti su atitinkama Šv. Rašto knyga ir geriau ją pastudijuoti. Argi mes pirma nestudijuojame, norėdami suprasti senųjų ar modernių rašytojų bei poetų veikalus? Užtat patartina paskaityti Šv. Rašto knygų pradžioje turimą įvadą ir paaiškinimus puslapių apačioje. Taip pat reikia skaityti tam tikslui skirtas knygas, straipsnius, dalyvauti Šv. Rašto seminaruose, kursuose, studijų dienose.

Geriau Šv. Raštą galima suprasti, jeigu yra geri jo vertimai. Visą Senąjį Testamentą į lietuvių kalbą yra išvertęs arkiv. J. Skvireckas ir pridėjęs plačius paaiškinimus, de-ja, dabar jau kiek pasenusius. Dabar mes naudojames Lietuvoje kun. Č. Kavaliausko išverstu ir kun. A. Aliulio redaguotu Naujuoju Testamentu. Psalmės išvertė kun. A. Liesis, redagavo kun. V. Aliulis ir kun. Č. Kavaliauskas. Jau turime dvi skripturistikos profesoriaus kun. A. Rubšio knygas, vardu "Raktas į Naująjį Testamentą". Yra puikių vertimų ir anglų kalba. Neseniai JAV katalikai pradėjo leisti mėnesinį žurnaliuką "God Word Today" (P. O. Box 7705, Ann

Arbor, Mich. 48107. Metinė prenumerata — 10 dol.). Jame kiekvienai mėnesio dienai nurodoma skaitytina Šv. Rašto vieta, duodamas trumpas paaiškinimas ir net trumputė malda.

ATPAŽINTI LITERATŪRINĘ FORMA

Šventraščio, ypač Senojo Testamento, knygos ar jos skyriaus supratimui padeda žinojimas, kokia literatūrinė forma jis parašytas. Ne kartą tai būna *parabolė*, *palyginimas*, kurių tiek daug evangelijų tekstuose. Taip pat būna *alegorijų*, *trumpučių istorijų* ar *istorinių novelių*, pvz. Teisėjų knygos 13-16 skyriai, Samuelio 17 skyr., Esteros, Tobijo knygos. Jas rašydamas įkvėptasis autorius panaudoja turimas tradicijas ar legendomis virtusius pasakojimus, nerodydamas pastangų patikrinti, kas iš tikrųjų buvo įvykę, bet jomis išreiškia norimą religinį pamokymą, pvz. Esteros knyga — nuolatinį pasitikėjimą Dievo pagalba. Kartais vartojama *pamokslo* ar *kalbos* forma, norint išreikšti siekiamą tikslą, pvz. Saliamono kalba I Karalių knygoje (8, 14-21), pašventinant šventyklą, ar apaštalo Pauliaus kalbos (Apd 17; 22-31). Nesvarbu, ar karalius Saliamonas arba šv. Paulius tikrai pažodžiui taip pasakė tas kalbas. Tik svarbu Dievo norimos išreikšti tiesos per įkvėptąjį autorių.

KITOS ŠVENTRAŠČIO PRASMĖS

Senąjį Testamentą suprasti gali padėti pasakojimų *tipologinė* prasmė, pvz. kad Mozė, Elijas, Dovydas, Izaijas gali būti suvokiami kaip Mesijo tipai, gyvi įvaizdžiai. Naujajame Testamente įvairūs palyginimai atvaizduoja Kristų, pvz. palyginime apie gailestingąjį samarietį tas samarietis yra Kristaus tipas.

Be abejo, pranašo Izaijo ir kitų pranašų pasakojimai apie nuostabų karalių, Mesiją, Dovydo palikuonį, Emanuelį, taikos kunigaikštį yra taikintinos ir Kristui. Aplamai, abiejų Testamentų knygų įkvėpėjas ir autorius Dievas išmintingai sutvarkė, kad Naujasis Testamentas slypi Senajame, o Senasis išryškėja Naujajame. Nors Kristus savo krauju pagrindė naują sandorą, bet viso Senojo Testamento knygos, panaudotos skel-

biant Evangeliją, įgauna ir atskleidžia visą savo prasmę Naujajame Testamente (plg. Mt 5; 17; Lk 24, 27; Rom 16, 25-26; Kor 3, 14-16), kurį jos nušviečia ir paaiškina. Taip tvirtina II Vatikano susirinkimas dogmatinėje konstitucijoje "Dieviškasis apreiškimas" (16 nr.).

Tas pats motyvas, Dievas — Šv. Rašto įkvėpėjas, įgalina ir dvasinę egzistencialinę prasmę. Tiek senovės žydo, tiek Kristaus laikų, tiek mūsų dienų žmogaus egzistencija yra panaši savo siekiais, lūkesčiais, silpnybėmis ir kilniais užsimojimais. Ir Dievas nori pasakyti visų laikų žmonėms apie savo dievišką būtį, tėvišką valią, meilę, gailestingumą, teisingumą ir pagalbą visų laikų žmogui.

TREJOPA NAUDA

Tikintis žmogus, atidžiai skaitydamas Šv. Raštą ir siekdamas suprasti kurios nors knygos ar skyriaus prasmę, dažnai turi trejopą naudą.

Pirmiausia, jis labiau pažįsta Dievą, jo savybes, Švenč. Trejybę. Ir tai ne abstrakčiai, šaltai, bet konkrečiai, praktiškai, išpūdingais įvykiais, darbais, pareiškimais, pvz. davimas 10 Dievo įsakymų Sinajaus kalne.

Antra nauda — žmogus pajunta, kaip žmonijos išganymo istorijoje Dievas sueina į pokalbį su žmonėmis. Tai veda ir skaitytoją į pokalbį su Dievu, į maldą. Dievas kalba, o žmogus vienaip ar kitaip atsako.

Dievas kalba per įvykius, kurie sukrečia žmogų, pvz. pasaulio tvanas, Nojus. Nojus iškėlė Dievo išpėjimu, pasistatė laivą-arką ir buvo išgelbėtas. Kiti neklausė ir visi nuskendo. Tai lietuviui gali priminti komunizmo tvaną, vis plačiau užliejantį žmoniją, išsigelbėjimą iš komunizmo, pagalvojimą apie savo elgesį...

Dievas kalba per socialinę įtampą, kuri žmogų iššaukia veiklai, pvz. žydai Egipto vergijoje ir jų maldavimai. Amerikoje tai gali priminti rasines problemas, Lietuvoje — bedievių komunistų priespaudą, iššaukiančią pasipriešinimą ir šaukimąsi Dievo pagalbos.

Dievas kalba per kultūrą, kuri žmogui

kelia naujus klausimus, pvz. žydams atvykus į pažadėtąją žemę, gyvenant tarp pagonių tarnų, vergų (Teisėjų knyga) ar Babilonijos tremtyje pagoniškosios kultūros aplinkoje. Tai gali sukelti įvairius klausimus ir lietuviui pabėgėliui, gyvenančiam nukrikščionėjusioje, sumaterialėjusioje aplinkoje. Iš čia kyla pastangos atskirti, kas gera toje svetimoje kultūroje, ir tuo pasinaudoti, o kas bloga — atsispirti, vengti.

Dievas kalba per asmenis, ypač per Jėzų Kristų, isikūnijusį savo Žodį, per Kristaus įsteigtosios bendruomenės-Bažnyčios vadovus, apaštalus, jų ipėdinius vyskopus, kunigus ir pasauliečius. Tai skatina mus pagalvoti, apsispręsti, atsiliepti.

Trečia nauda — tai suėjimas į sąryšį, bendravimą su Dievu per Šv. Raštą. Skaitydamas Šventraštį, žmogus gyvenimo kelyje susitinka su Dievu, Sutvėrėju. Jis taip pat yra ir jo Viešpats, viską jo gyvenime savo tėviška apvaizda tvarkąs, viskuo aprūpinąs, savo įstatymais ir nurodymais jį kviečiąs bendradarbiauti. Skaitytojas vienaip ar kitaip atsiliepia, pagalvoja, kaip jis naudojasi tomis Dievo sutvertomis ir jam pavestomis gėrybėmis, talentais, malonumais, galbūt ryžtasi geriau naudotis, uoliau bendradarbiauti...

Skaitydamas apie didžiųjų vyrų savybes, pvz. apie Abraomo tikėjimą (Pradž. kn. 12, 15, 21, 22 skyr.), apie Mozės ištikimybę (Išėj. kn. 3, 13, 14, 19, 20 skyr.), žmogus peržvelgia savo gyvenimą ir dėkoja Dievui, jeigu ir jis buvo į juos panašus; atsiprašo, jei toks nebuvo, pasiryžta, kaip savo gyvenimą tvarkys ateityje, kad turėtų daugiau tikėjimo, būtų ištikimesnis...

Abejojantis, kuriuo keliu pasukti savo gyvenimą, kaip apsispręsti kasdieninėse problemose, daug nurodymų gali rasti Išminties knygoje (1-9 skyr.), Jėzaus Kristaus žodžiuose ir pavyzdyje.

Dvasiai kilti prie Dievo džiaugsme, skausme ar kitokiuose išgyvenimuose gali daug padėti Psalmių knyga, o taip pat kai kurios vietos iš Izaijo (40-45 skyr.), Danieliaus (3, 4, 9 skyr.).

Dar labiau skaitytojo susitikimas su Dievu stiprėja, skaitant apie Kristų Naujajame Testamente. Mat Kristus tampa Dievo meilės jėga žmogaus gyvenime. Skaitant Evangeliją, Dievo Sūnaus Jėzaus Kristaus žmogiškasis gyvenimas, jo veikla, kančia, mirtis ir prisikėlimas atveria jam Dievo meilę, o Kristaus nupelnyta malonė išdaloma jo įsteigtais sakramentais, Šventoji Dvasia įgalina mylėti, bendrauti ir bendradarbiauti su Dievu.

Palengva Kristus tampa skaityto gyvenimo ir krikščioniškosios veiklos pagrindu. Jo mokslas, įsakymai ir patarimai (pvz. Kalno pamokslas, Mt 5-7 skyr.) tampa pamatu, skatina mylėti Dievą ir artimą, tarnauti, bendradarbiauti, plečiant Dievo karalystę šeimoje, aplinkoje, visuomenėje. Apaštalo Pauliaus laišškai, ypač Korintiečiams ir Filipiečiams, duoda nurodymų, kaip elgtis konkrečiais atvejais.

KA SKAITYTI?

Kurią Šventraščio knygą skaityti? Tai priklauso nuo paties skaitytojo asmeniškų reikalų, interesų ir nuotaikos. Šventraščio knygos gale dažniausiai būna dalykinė rodyklė alfabetine tvarka. Tad iš jos galima pasirinkti atitinkamas temas ir paskui, suradus tas vietas atitinkamose Šv. Rašto knygose, atidžiai skaityti.

Labai tinka, ypač skaitant dažnai ar kasdien, imti tas vietas, kurios skiriamos tos dienos Mišių skaitymams. Būtų gera perskaityti visą Šv. Raštą, Senąjį ir Naująjį Testamentą. Geriausia pradėti nuo Evangelijų. Daugelis pataria pradėti skaitymą trumpa maldele, o baigti pokalbiu su Dievu savais žodžiais.

Perskaičius kokį skyrelį, stengtis suprasti pagrindinę mintį, ją sau pritaikyti. Dr. Charles Hummel pataria sau pačiam pateikti tokius klausimus: ar yra kokia ypatinga nauja mintis apie Dievą Tėvą, Sūnų, Šv. Dvasią; gal yra koks įsakymas, patarimas, kuriam turėčiau paklusti; ar nesu jam nusižengęs, ar turiu gailėtis, pasitaisyti; ar esama kokio nors pažado, kuriuo galiu viltis,

SAULĖLEIDŽIUI ARTĖJANT

*Naktigonė. Ir jau tamsu,
Pastogėj debesų esu.
Ir kas iš to ugniakuro
Ir mažo šviesos rato,
Jeigu per aklą tamsą
Man nieko nesimato?*

*Ugniakuro liepsna
Mums nieko nepadės,
Jei ten aukštybėje
Žvaigždelės nespindės.*

*Svirpleliai jau nutyla.
Nakties rintis ir tyla
Mane tamsoj suranda.
Susisupu į skrandą
Jaučiu, ne vienišas esu
Žemiau tamsiųjų debesų.*

*Ir netikiu,
Kad mūsų toks likimas,
Kaip kibirkšties
Virš laužo užgesimas.*

* * *

*Man niekas nepasakė
Ir nieks nepasakys,
Nei kas gyvenimas,
Nei kas mirtis.
Dievuli mano, ar seniai
Motulė mane supo,
O štai sraunioji laiko upė
Jau prinešė prie liepto į anapus.
Tik balsas iš dangaus
Man sako, kad žmogaus
Ne amžina buveinė kapas.*

* * *

*Skaitau prabėgusio gyvenimo knygą,
Su rūpesčiu jos puslapius vartau.
Širdis skundu suvirpa,
Tarytum smuiko styga.
Ir aš tą tiesą supratau,
Kad mūs visa buitį —
Didžioji paslaptis.*

jei išpildysiu sąlygas; ar nėra kokio sektino pavyzdžio?

Taip skaitant Šv. Raštą, Dievo žodis pasidaro mums veiksmingas paties Dievo balsas. Jis kalba mums, kartais prikašiodamas, ragindamas, guosdamas, savo meilę rodydamas, didžiuosius savo pažadus primindamas, o kartais su mumis sueidamas į draugystę, į bendradarbiavimą, prašydamas veiklios sielų meilės. Taip jis iššaukia vienokį ar kitokį mūsų atsaką — geresnį Dievo pažinimą, garbinimą, padėką, gailestį, pasitikėjimą, ryžtingą norą melstis, naudotis sakramentais.

Dabar jau ir katalikai pradeda vis labiau skaityti Šv. Raštą, kaip nuo seniai tai daro protestantai. Mat protestantai labai

mažai naudojasi kitais dviem Apreiškimo šaltiniais — tradicija ir Bažnyčios mokymu. Jų pastorių pamokslai daugiausia yra tik Šv. Rašto aiškinimas. Katalikai, ypač pasauliečiai, ilgus šimtmečius elgėsi priešingai — Dievo Apreiškimui pažinti naudojosi daugiausia Bažnyčios mokslu, bet labai nedaug Šv. Raštu. O reikia pasinaudoti visais trimis šaltiniais, iš visų trijų pasisemti Dievo pažinimo, vilties ir meilės. Reikėtų mums dažnai naudotis Šv. Raštu, nes jį galime išgirsti ne tik bažnyčioje skaitant, bet ir namie, ir net kelionėje. Kai jau turime gana gerų Šv. Rašto vertimų, turėtume jais pasinaudoti, ypač dabar kai visokiais būdais į galvas yra kalamas katalikiškai dvasiai ir Dievui abejingas arba ir priešingas žodis.

KILNIŲJŲ ŽMONIŲ DARBAI TAUTOJE GYVI

JONAS MIŠKNIS

Kur pinigas muštas, ten jis ir turi vertę — sako lietuviška patarlė. Vadinasi, tuo posakiu lyg ir norima išreikšti, kad žmogus tik toje aplinkoje būna įvertinamas, kur gimė, augo, subrendo ir gyveno. Kitaip sakant, atskiras žmogus geriausia gali išplėsti savo gabumus tik savo tautoje bei valstybėje. Šiuo atveju yra kaip su augalu, kuris auga, keroja ir tarpsta tik jam tinkamoje dirvoje ir įprastomis oro sąlygomis. Nesugadinta žmogaus prigimtis yra slaptingais ir neatmezgamais saitais surišta su tauta ir jos kūnu.

Lietuviškumas žmoguje reiškiasi ne vien kalba, bet ir prigimtimi, papročiais. Lietuviškumas — tai ne mūsų ir ne mūsų tėvų, pagaliau net nė senelių sukurtas dalykas. Žinome, kad lietuviškumą ugdė prieškarinė karta, kurie varė aušrininkų, varpininkų, tėvynsargių darbą ir ėjo jų pramintu keliu. Prieš juos taip pat kalbėjo lietuviškai ir skaidrino lietuvišką sąmonę tokie dvasios milžinai kaip Daukantas, Valančius ir kiti. Bet ir čia negalima tvirtinti, kad jie būtų pačius pirmuosius dirvonus plėšę. Juk 19-jo amžiaus pradžioje ir pirmoje pusėje lietuvišką mintį puoselėjo eilė lietuvių vyrų, kuriuos daug kas vadina romantikais. Mat jie žavėte žavėjosi kiekvienu lietuvišku pasireiškimu. Bet juk 18-me šimtetyje lietuviškai rašė didelis poetas Donelaitis ir kiti. Be to, lietuviškumo žiburių nestigo mūsų tautoje ir ankstyvesniais laikotarpiais. Pavyzdžiui, anais priespaudos laikais mūsų tautoje nemažai buvo bajorų. Nors ne visa bajorija ėjo Vytauto Didžiojo pramintu keliu, tačiau apskiai buvo bajorų, kurie lietuvių kultūroje yra išvarę plačią ir gilią vagą. Kad ir 16-jo amž. bajorų kilmės kun. Mikalojus Daukša, gimęs 1527 metais. Jis ilguis metus klebonavo Krakiuose, o vėliau Varnių parapijoje, Žemaitijoje. Kunigo M. Daukšos darbas itin buvo šakotas. Jis ryžtingai grūmėsi su apylinkių dvarininkais dėl gobšumo, rūpinosi žmonių sielų išganymu,

o atliekamą laiką pašvėsdavo lietuviybės išlaikymo reikalams. Jis buvo aktyvus, rūpestingas ir uolus kunigas ir, be to, pirmasis žinomas Lietuvos rašytojas. Nors jo raštai yra tikiybinio turinio, bet jie lietuviybės atžvilgiu turi labai didelės reikšmės. Iš jo raštų labiausiai vertinama garsioji "Postilė"; tai lietuviški pamokslai, kuriuos jis rašė net 14 metų. Bet ką gi tas kanauninkas kunigas M. Daukša kalba savo veikalo įžangoje? Nagi ligi sielos gelmių jis susižavėjęs lietuvišku žodžiu ir peikte peikia tuos, kurie savo gražiąją lietuvišką kalbą mėgina pakeisti svetima.

Kas kun. M. Daukšą paragino lietuviškai rašyti? Jojo vyskupas kunigaikštis Giedraitis, kuris patsai su žmonėmis kalbėdavosi lietuviškai.

Taigi 16-jo amžiaus Lietuvos didikai mokėjo lietuviškai kalbėti. Jie savo kalbą buvo paveldėję iš savo tėvų ir senelių. Vadinasi, lietuviškumas yra nuo amžių; jis išdygęs iš paties gyvenamo krašto, pagaliau ir iš prosenelių žemės Lietuvoje.

Kur lietuvis begyventų — Europoje, Kanaadoje, Amerikoje, Australijoje ar kituose užjūrio kraštuose, vis tiek jis yra lietuvių tautos dalelė. Tauta yra neapbrėžta erdvės. Juk žmogaus tautinis brendimas nėra kažkoks atsitiktinis dalykas. Tai yra veiksnys tų aplinkybių, kurias sudaro tauta. Žmogus gimsta iš tautos. Tauta savo narius ne tik gimdo, bet drauge sudaro ir būtinas sąlygas jiems būti ir veikti. Su ta mintimi ir pasiryžimu ėjo ir kun. M. Daukša. Žodžiu, jis buvo įsisąmoninęs, kad tauta yra pirmąsias šaltinis, iš kurio žmogus semiasi savo darbams gyvybės ir stiprybės. Jis tuo keliu ėjo ir žmonėms kalbėjo, kad tautos nariai kyla iš sveikų tautos jėgų. Tik čia jie yra gyvi, tik čia jie išsiskynę, kaip medis savo krašto žemėje.

Ne veltui sakoma, kad žmogus tik po mirties pradeda savo tikrą gyvenimą žmonijoje. Pamažu plinta jo mintys ir kūrybos

raštai, dažniau pradedama apie jį rašyti, juo didžiuotis, jį garbinti.

Tai daugelio rašytojų, poetų, visuomenės veikėjų likimas. Jiems gyviems esant, patiems dažnai neteko matyti savo kūrybos minčių, savo darbo dygimo kitų žmonių smegenyse. Gyvi būdami jie nieku nuo kitų nesiskiria. Tačiau mirę lyg staiga užauga ir bematant perauga savo amžininkus ir ima tarsi švyturiai šviesti tolimoms kartoms savo išmintimi, savo gabumias ir jausmais. Tada jiems statomi paminklai ir jie laikomi aukštoje pagarboje. Net ir ilgi amžiai negali jų atminimo tautoje išdildinti.

GYVENIMO ŽODIS

CHIARA LUBICH

“Mylėsi savo Viešpatį Dievą visa širdimi, visu protu ir visomis jėgomis” (Mk 12, 30). Galbūt šie žodžiai, taip griežtai ir aiškiai įsakantys, yra taip toli nuo tavo gyvenimo tikrovės, kad tau ateina mintis, jog jie yra taikomi asmenims su ypatingu pašaukimu, pavyzdžiui, vyrams ir moterims, visiškai pasiaukojusiems Dievui. Tačiau taip nėra. Šie žodžiai yra parašyti pradžioje Senojo Testamento įstatymų, kuriuos Dievas davė visai žydų tautai. Tuos žodžius Jėzus pakartojo rašto žinovui, gerai žinančiam įstatymus, kai jis paklausė, koks yra pirmasis ir didžiausias įsakymas. Taigi tie žodžiai yra taikomi visiems žmonėms, todėl ir tau. Jėzus nekalba apie širdį ta prasme, kurią mes paprastai vartojame. Jis vartoja ją bibline prasme, kuri išreiškia didžiausią žmogaus tikrovę. *Mylėti Dievą visa širdimi* reiškia nukreipti visą savo būtybę į Dievą su meile ir entuziazmu. Žodžių *mylėti Dievą visa širdimi* užtektų, bet kad būtų aiškiau, Evangelija priduria *visa siela* — reiškia visu gyvenimu; *visu protu* — reiškia visomis mintimis ir supratimu; pagaliau *visomis jėgomis* — reiškia visa energija. Šiuose žodžiuose ne tiek turima omeny išskaiciuoti įvairias žmogaus galias, kiek pabrėžti vienintelį svarbų

dalyką — mylėti Dievą visa širdimi ir visa savo būtybe.

Mylėti Dievą Šventraštyje niekur nelaiкома grynų jausmu ar abstrakčia tikrove. Veikiau reiškia klausyti Viešpaties ir įgyvendinti jo žodžius, tarnaujant Dievui ir artimui. Jėzus, atsakydamas rašto žinovui, priduria, kad antrasis įsakymas yra artimo meilė. Tuodu įsakymai apima ir visus kitus įsakymus. Dievo meilė neišima žmogaus iš pasaulio, neuždaro jo asmeniniame pamaldume. Priešingai, Dievo meilė yra nuolatinis šaltinis ir akstinas, kuris skatina mylėti visus be išimties. Tuo būdu yra vienintelis užtikrinimas sukurti tokią žmonių bendruomenę, kurioje žmogus būtų tikrai gerbiamas. Iš tikrųjų Dievas, būdamas Tėvas visų žmonių, kurie yra tarpusavy broliai ir seserys, yra lygybės tarp žmonių ir jų vertingumo pagrindas. Atmetus tą pagrindą, žmonės pasidaro rasistai. Žmogaus asmenybė vienu ar kitu būdu mindžiojama. Atsiranda neapykanta, pasidalinimas į aukštesnius ir žemesnius, turtingus ir vargšus, baltus ir juodus, vyrus ir moteris, laisvus ir vergus, buržujus ir proletarus ir t.t.

Visa širdimi, visu protu, visomis jėgomis — atrodo, kad tai išimtinai Dievo teisė. Bet, jei myli Dievą, mylėsi ir savo tėvus, nes Dievas to nori. Jei myli Dievą, mylėsi ir draugus, bendradarbius, nes tai broliai, dirbantys šalia tavęs. Jei myli Dievą, mylėsi ir savo profesiją, savo darbą, nes tas kelias buvo tau paruoštas jo mylinčios Apvaizdos. Jei myli Dievą, mylėsi ir sportą, ir laisvalaikį, atostogas, nes žinai, kad Dievas to nori, kad tu rūpintumeis savo sveikata.

Tiktai taip mylint, tavo širdis nebus padalinta ir tavo meilė nesvyruos. Jei Dievą myli visa širdimi, tai jis turi būti tavo gyvenimo idealas.

Ar taip yra? Ar Dievas yra tavo gyvenimo centras? Ar Dievas yra tavo egzistencijos priežastis? Ar Dievas yra tavo būtybės gelmėse? Ar Dievas yra tavo paguoda? Ar Dievas yra tavo intymiausių su juo pasikalbėjimų draugas? Kurie myli Dievą, tie liudija jį savo gyvenimu, ir tai yra lengva atpažinti iš jų gyvenimo būdo.

Šveicarijos universiteto studentė Heidi išgyveno tokį įvykį. Automobiliiu išvažinėjo visą Europą ir nuvyko į krikščionių suvažiavimą Asyžiuje. Iš savo šeimoje praleisto gyvenimo prisiminė tik nesusipratimus, ginčus ir barnius. Kartą praradusi kantrybę, primušė savo motiną ir išbėgo iš namų. Kai kada švelnus vidinis balsas jai šnibždėdavo ir ragindavo melstis, bet greitai tą balsą nuslopindavo maišto dvasia ir ateistinės idėjos, kurias buvo pasisavinusi su visišku Dievo atmetimu. Heidi aistringai "džiaugėsi gyvenimu", išnaudodama draugus. Nė narkotikai jai nepadėjo užpildyti gyvenimo tuštumos. Jai buvo dabar keista sutikti žmones, visai kitokius. Ji pati save klausė, kodėl jų veidai atrodė tokie darnūs ir gražūs, iš kur jiems tas ramybės jausmas, kuris ją vertė pervėrė.

Atrado jų paslaptį — jie mylėjo Dievą ir pasirinko jį savo gyvenimo idealu. Heidi jautė Dievo gailestingumą, ateinantį ją pasitikti. Ji jautė jo ištiestą ranką. Taip, ir jai buvo galima mylėti Dievą. Pasiryžo dėl jo aukoti viską. Viskas nuo dabar jos gyvenime pasikeitė. Pirmiausia atstatė nutrauktus ryšius su savo šeima. Ji suprato, ko Dievo meilė iš jos reikalauja. Po 19 metų parašė saviems susitaikymo laišką.

O kaip su draugais? Suprato, kad reikia juos visus mylėti nauja ir tyra širdimi dėl Dievo. Dabar jai praktiškai pradėjo galioti žodžiai: "Mylėsi savo Viešpatį Dievą visa širdimi, visu protu, visomis jėgomis".

*Iš italų kalbos išvertė
kun. Antanas Sabas*

• Du Pietų Amerikos vyskupai: kard. Raul Silva Henriquez (Santiago, Čile) ir arkiv. Miguel Obando Bravo (Managua, Nicaragua) yra tarp 8 laimėjusių 1979 m. vadinamąją Bruno Kreisky premiją už žmogaus teisių gynimą.

• JAV-se yra 641 katalikų ligoninė. Jose 1978 m. gydėsi 5,5 mil. pacientų.

• JAV mediciniškų misijų taryba siunčia gydytojus ir vaistus į 8.000 pasaulio misijų 85-se kraštuose. Medikamentų 1978 buvo pasiųsta už 10 mil. dolerių.

MEILĖ VIENUOLIŠKAME GYVENIME

SESUO GREGORY SHEEHY, S.C.L.

Šių dienų klaidingas meilės supratimas griaua bei naikina ir vedybas, ir pašaukimus į dvasinį luomą. Ta pati liga, kuri kenkia vedusiųjų santykiams, kenkia ir žmonėms, apsisprendusiems už dvasinį luomą. Kunigai sutepa savo kunigiškąją konsekraciją, apsispręsdami už vedybas (vedybas, kurių jie kartą, norėdami pasiaukoti, buvo atsisakę). Vienuolės apleidžia vienuolynus, tariamai norėdamos tapti geresnėmis krikščionėmis, vis tiek pasilikdamos prie tų pačių darbų, kuriuos atliko gyvendamos vienuolyne — mokytojaujant arba dirbant ligoninėse, nes reikia užsidirbti pragyvenimą.

Yra žmonių, kurie įstoja į seminarias ar novicijatus su mintimi (kaip ir jų vedusieji bendralaikiai) kad kartą išimylėję asmenį ar Kristų, jie pasiliks tokioje padėtyje visą laiką. Gyvenimas šiems jauniems žmonėms žūt būt turi būti prasminga ir džiaugsminga patirtis!

Įstoję į vienuolynus, šie jauni žmonės patiria įvairių sunkumų. Jie išgyvena ir namų pasiilgimo jausmą; reikia taip pat prisitaikyti prie naujo gyvenimo būdo; reikia glaudaus bendradarbiavimo su naujais draugais. Perspėjimai apie ypatingas draugystes jiems nuskamba keistai, nes iki šiol, gyvendami pasaulyje, jie buvo įpratę girdėti vien gerus dalykus apie draugystes. Ilgainiui, patyrę ir simpatijas, ir antipatijas kartu su jais gyvenantiems žmonėms, jie susimąsto: ar tik neapgaudinėja savęs, manydami, kad nori save aukoti Dievui ir Bažnyčiai?

Juk buvo laikas, kai jie tikėjosi mylėti Kristų taip uoliai, kaip šventieji, ir tartum išlieti dvasinį balzamą ant visų: tėvų, brolių, seserų, draugų. Dabar nemaloniai nustemba pamatę, kaip giliai jų mintys ir dėmesys yra paskendę žmonėse, su kuriais jie gyvena naujoje aplinkoje. Jų reakcija į tai yra aštri. Arba jie atiduoda savo širdį "vien tik Dievui", išgyvendami visišką žmogišką izoliaciją — perdėtą pasiryžimą neprisirišti prie

nieko, arba prieina išvados, kad šis gyvenimo būdas neįmanomas, tad atsisako daryti vienuolinius įžadus, pasirinkdami mažiau reiklų gyvenimo būdą, mažiau juos pykinantį, erzinantį.

Išmilyėti Kristų, visiškai save jam pavesiti, kai esi jaunas, stiprus, laisvas — šis puikus idealas tampa lyg per didelis, o visus mylėti dėl Kristaus — nepasiekiamas tikslas. Jeigu tik Kristus apsireikštų tokiems jauniems žmonėms, kaip jis apsireiškė šv. Margaritai Marijai ar šv. Pauliui, tai šie kasdieniniai vargeliai būtų pakeliami. Bet Kristus yra tolimas, nepaisant jo sakramentinio buvimo su mumis, todėl vienuolinis gyvenimas nėra lengvas, kurio daug kas nesugeba tinkamai priimti. Meilė, kuri remiasi žinojimu, yra puikus dalykas, bet meilė, kuri remiasi tikėjimu, yra visai kas kita.

Yra nelengva, kai reikia glaudžiai gyventi su skirtingų būdų žmonėmis. Vieni atrodo visiškai nesugyvenami, kiti tokie žavingi, patrauklūs, kad per daug laiko ir minties jiems skiriama. Tai pats sunkiausias vienuolinio gyvenimo aspektas, kuris, nors siauriau, pasireiškia ir vedusiųjų gyvenime. Jie pratę vadovautis mintimi: "Tada jie susituokė ir gyveno laimingi". Tokie žmonės, istoję į dvasinį luomą, jaučiasi tikrai nusivylę, kai jų apsisprendimas būti seserimis, broliais ar kunigais neatveria jiems nesibai giančios laimės rezervuaro. Kadangi nėra lengva apsispręsti palikti namus ir atsisakyti patogaus, įprasto gyvenimo būdo, jie tikisi gausią atpildą už visa tai dvasiniame gyvenime. Čia išvalgus asmuo būtų numanęs, kad namų palikimas reiškė iškeitimą senų problemų į naujas. Vis dėlto kas gi būtų pagalvojęs, kad senosios kliūtys, kaip pvz. nepakantrumas su kai kuriais žmonėmis, nepasitenkinimas savimi, pagundos prieš skaistybę, savanaudiškumas, atsikirtimai, atskalbinėjimai arba net ir neteislingumas, įeis į seminaristo ar naujokės gyvenimą? Ir kurgi dingę visos tos aukštos aspiracijos? Ar šitoks pilkas diena iš dienos gyvenimas yra tai, ko Kristus nori iš savo sekėjų? Ar tai steigėjų svajonė savo įsteigtooms kongregacijoms?

NUSIVYLIMAI

Kaip šiandien yra daug jaunų vedusių žmonių, kurie stengiasi išspręsti savo vedybinio gyvenimo problemas ištuokų teismuose, taip daug yra ir tokių, kurie apleidžia naujokynus, seminarias, vienuolynus, klebonijas. Visi šie jauni žmonės jaučiasi nusivylę savo pasirinktu gyvenimo keliu, kuriam tikėjosi būti laimingi. Ypač jie jaučia didelį nusivylimą žmonėmis, turėjusiais kartų su jais gyventi ir eiti tuo pačiu keliu. Šie žmonės tikėjosi, kad vedybos arba jų pasirinktas dvasinis luomas užpildys visas jų gyvenimo spragas, padarys juos labiau patenkintus savimi, naudingus, kilniaširdžius, pilnaverčius žmones. Kai šis naujas gyvenimas troškimų vis dėlto neišpildė, tai kaltinama vyras ar žmona, seminarijos rektorius ar vienuolyno vyresnioji, arba tik tie visi "kiti" žmonės. Galima, žinoma, kaltinti ir Bažnyčią už jos įstatymų "siaurumą" ir t.t.

Bet ne tik jauni žmonės apleidžia dvasinio gyvenimo luomą ir ne tik jaunieji nori išsivaduoti iš vedybinio gyvenimo saitų. Po ilgų kunigstės metų parapijoje, po daugelio metų, praleistų vienuolyne, dirbant mokykloje arba ligoninėje, vidurinio amžiaus žmonės ar net vyresni palieka įstaigas ir diocезijas, nepatenkinti ten esama tvarka. Kai kurie pasitraukia, sakydami, kad dvasinis luomas "tvarkoj", bet tik ne jiems. Kiti jaučiasi labai nusivylę, apkartę ir sako, kad neturėjo ir neįautė asmeniškų vertės Bažnyčioje. Jiems nebuvo patikėta atsakomybė, jie nesijaučia pilnai išsivysčiusios asmenybės, nes savo gyvenime nepatyrė žmogiškosios meilės.

Pašaukimai, kuriuose ištverinama iki galo, turi panašią pradžią, kaip ir visi tie, kurie baigiasi dispensomis. Ir vienu, ir kitu atveju jaunas asmuo atliepia Kristaus gyvenimui dosniu noru atsiduoti jo veikimui jame ar joje taip, kad jų rankos taptų Kristaus rankomis, tarnaujant šių laikų žmonijai, ir jų protai, širdys bei energija priklausytų Kristui, leidžiant jam daryti su jais, ką tik jis nori. Jų savęs padovanojimas, darant įžadus, randa atspindį jų kasdieniniuose darbuose ir gyvenime.

MAŽOSIOS LIETUVOS KOVOS DĖL LIETUVYBĖS

JONAS MIŠKINIS

Senovėje Mažoji Lietuva garsėjo savo kūrybiškumu ir lietuviškumu. Ji tikėjo savo tautiškumu ir dėl to tikėjimo ryžtingai kovojo, kentėjo, vilko sunkios vergijos nedalią. Išgyveno skaudžius pažeminimus, bet vis su rusenančia laisvės viltimi. O šias galias pretenzijas į laisvės rytojų tvirtai rėmė garbinga praeitimi ir didinga senove. Prūsijos valstybė buvo beveik visiškai lietuviška. Čia atsirado pirmoji lietuviška spauda, lietuviški raštai. Čia iškilo pirmieji lietuvių tautos darbininkai, lietuviškos spaudos mylėtojai, pirmųjų lietuviškų raštų rašytojai, mokslininkai, daktarai, kunigai. Jų skleidžiama mokslo šviesa skverbėsi į kitų Didžiosios Lietuvos vaikų širdis ir sužadino ryžtą naujam gyvenimui.

Pradėta gyventi pilnutiniu tautišku gyvenimu. Ne tik bažnyčiose dominavo lietuviška kalba, bet buvo imta kurti tikiybinių, mokslinių ir pasaulinių literatūrą. Krašte buvo lietuviškai auklėjama ir mokoma.

KARALIAUČIAUS UNIVERSITETAS

Lietuvio dr. St. Rapagelionio, kuris nemokėjo nė vieno žodžio vokiškai, buvo įkurtas Karaliaučiaus universitetas. Tai ano meto lietuvių židiny.

Šio lietuvių dr. St. Rapagelionio paskai-

šilti ryšiai jungia juos su bendradarbiais ir su tais, kuriems jie patarnauja, kuriuos globoja, su kuriais dirba. Jie būna maloniai nustebinti, sutikdami savo gyvenime tiek daug puikių žmonių, kuriuos nėra sunku mylėti. Kartais tenka kovoti, kad per daug neprisirištum prie vieno žmogaus, kad neaptum to žmogaus nuosavybe. Atsitinka ir taip, kad Kristus vienuoliui ar vienuolei tampa toks realus, kad jau joks kitas žmogus nesugebės jų dėmesio labiau patraukti. Daugelis Kristuje ras draugiškumą ir reikiamą pagalbą.

Tokie žmonės, tiek vienuoliai, tiek pasauliečiai, stengiasi daryti pažangą maldos

tas lankydamas ne tik daugelis studentų, bet ir pats kunigaikštis Albrechtas. Prof. Rapagelionis globojo universitete lietuvių studentus ir buvo jiems tautinis pavyzdys. Be to, Rapagelionis buvo pirmasis lietuvių tautoje pradėjęs lietuviškai rašyti.

Profesoriui Rapagelioniui mirus, kunigaikštis Albrechtas įsakė jį palaidoti karalių giminės kapuose ir ant jo antkapio iškaldinti tokį įrašą: "Čia guli didis vyras, Lietuvių Tautai garbė".

MAŽVYDO KATEKIZMAS

Mažoji Lietuva davė lietuvių tautai didelę kultūrinę vertybę — pirmąją spausdintą lietuviškai knygą, Martyno Mažvydo evengelišką katekizmą.

Kuriuo tikslu ta knyga Lietuvoj atsirado? Į šį klausimą gražiausiai ir tiksliausiai atsako pačios knygos prakalba, kurioj kreipiamasi į Didžiąją Lietuvos kunigaikštiją: "Garsioji Lietuva, didžių vadų laiminga auklėtoja".

Šitaip kalbėti ir išsireikšti gali tik didžios dvasios lietuvis, kuris visa širdimi naujaučia didžią vertybę ne tik savo tautos, bet ir valstybės. Čia jauste jaučiamas nepaprastas troškimas tą lietuviškumą iškelti ir pabrėžti. Tai buvo pirmųjų lietuviškų spaus-

gyvenime, gerai atlikti savo pareigas visuomenėje, savo profesiniame darbe. Nors jie ir patiria nuovargį bei įtampas, vis tiek jie moka džiaugtis viskuo, kas gera. Jie nėra akli sunkenybėms, kurias patiria savo gyvenime. Nors jie žino, kad dar yra netobuli, bet yra atviri viskam, kas gali būti naudinga ir gera jų gyvenimui.

Meilė perkeičia jų gyvenimą. Žmonės, kurie yra laimingi savo vedybiniame gyvenime, ir tie, kurie yra laimingi savo dvasiniame gyvenime, vienokiu ar kitokiu būdu patiria, kad *mylėti reiškia aukotis*. Bet tobula meilė aukoje randa džiaugsmą.

Išvertė D. S.

Povilas Kaupas

Apleistas miestas (akvarelė, 1946)

Povilas Kaupas

Peizažas (aliejus)

Povilas Kaupas

Pabėgėliai (aliejus)

Povilas Kaupas

Erdvėlaivių stotis (aliejus)

dintų žodžių keliama tėvynės meilės vertė, lietuviškosios kalbos meilė ir šviesos bei mokslo troškimas. Ar nebūtų prasminga ir nūdien kartoti Mažvydo pirmosios knygos žodžius: "Trokštame, kad ir mūsų dienose visur, kur tik gyvena lietuviai, bažnyčiose, šeimose, vyrautų vienų viena mūsų gimtoji lietuviškoji kalba; kad vien tik lietuviškoje kalboje Dievo žodis būtų apsakinėtas".

Manau, kad kiekvienas lietuvis nujaus paminėtų žodžių didelę tautiškąją dvasią.

Taip, Mažvydas pirmasis padėjo tvirtus pagrindus mūsų lietuviškam spausdintam žodžiui. Jo raštai lietuviški ne tik forma, bet ir turiniu.

ŽYMIJAI LIETUVIAI

Be to, Mažoji Lietuva davė ištisą eilę žymių lietuvių mokslo vyrų, rašytojų, poetų, pvz. Donelaitį, Rezą, Bretkūną, Vaišnorą, Kuršaitį, Vydūną ir kitus. Jie didžiojo poeto Kristijono Donelaičio nuopelnui, pradėjo ir pasaulinės literatūros pirmąjį lapą, labai vertingą ir neužmirštamą. Donelaitis — tai šviesi žvaigždė Lietuvos padangėje. Jis ne tik didis poetas, bet ir kilnus lietuvis ir lietuvių užtarėjas, lietuviškumo ugdytojas, saugotojas ir mylėtojas. Jis skaudžiai plakė vokiečius ir jų daromas nedorybes.

Taip pat Mažoji Lietuva davė pradžią lietuviškajai periodinei spaudai. Išleido pirmąjį lietuvišką laikraštį.

RIBA

Mažosios Lietuvos žemės visada skyrėsi nuo priešininko žemių. Riba buvo itin ženkli. O tą ribą suteikė kraštui gimtoji kalba, papročiai ir dainos. Šios ribos greitai įveikti, pašalinti priešininkas nebepajėgė. Ją sunaikinti nepadėjo nei kolonizacija, nei kariai, marai ir pikta bei sunki priespauda. Žodžiu, nepaliamajam varomas nutautinimo darbas neįstengė visko išgriauti.

Nors vokiečiai nesigailėjo kraštutiniausių priemonių nutautinimui pasiekti, o vis dėlto siekiamas tikslas jiems pavyko ne taip greit.

Vokiečiai, norėdami savo valdymą sustiprinti, pradžioje darė neva nuolaidų Mažosios Lietuvos gyventojams. Lietuvių kalba

buvo įvesta ne tik bažnyčiose, bet ir visose viešose įstaigose. Raštai, skirti lietuviams, buvo rašomi lietuvių kalba.

SUNKMEČIAI IR PRIESPAUDA

Didieji Mažosios Lietuvos lietuvių sunkmečiai prasidėjo 1701 metais, kai Fridrikas I užsidėjo Prūsų karaliaus vainiką. Tada prasidėjo čionykščių lietuvių tikroji golgota. Kolonizacija smarkiai plito. Kraštas susilaukė didelių nelaimių ir karų, po kurių sekė ligos, ypač maras, nunešęs į kapus per 100.000 lietuvių.

Nepaisant tų nelaimių ir paspartintos kolonizacijos, lietuviai neišnyko, savo būdo nenustojo, o priešinosi, pabrėždami savo gyvybingumą ir lietuviškosios dvasios atsparumą, drąsiai žengė lietuviškuoju keliu.

Valdant Mažąją Lietuvą Prūsų karaliams, jos lietuviškumas tarpais atsigaudavo ir stiprėdavo. Tačiau buvo laikotarpiai, kad vėl imdavo lietuviškumą smarkiai persekioti ir naikinti. Lietuvių kalba iš mokyklų, bažnyčių ir viešojo gyvenimo buvo šalinama visu griežtumu, kuris prasidėjo po 1872 metų, kai Vokietija, nugalėjusi prancūzus, gavusi kontribucijų, ėmė vokiečių reichą kurti, kai atsirado Bismarko centralistinė Vokietijos konsolidacijos politika. Lietuvių petijcijos kaizeriui dėl lietuvių kalbos šalinimo iš viešojo gyvenimo paliko be pasekmių.

Bismarko pradėta Mažajoje Lietuvoje lietuvių teisių naikinimo politika buvo vykdoma iki Pirmojo pasaulinio karo. Tačiau priešui nepavyko visiškai išplėsti lietuvių kalbos. Negalėjo jis visų perkrikštyti, kai pavardės gražiai lietuviškai skambėjo.

• JAV-se pusė visų nusikaltimų gatvėse ir apie 35% nusikaltimų prieš nuosavybę yra padaroma narkotikų vartotojų, kuriems reikia per metus apie 25.000 dolerių pirktis tiems chemikalams. Kasmet Niujorke gimsta apie 1000 kūdikių su palinkimu į heroiną, nes motinos tą narkotiką vartoja. Dienraštis "Sun-Times" skelbia, kad JAV-se yra apie 400.000 narkotikų vergų, Prancūzijoje apie 100.000, V. Vokietijoje apie 40.000.

AR KRISTUS DABAR GALI KENTĖTI?

JUOZAS VAIŠNYS, S.J.

Jau senokai gavome iš vieno skaitytojo laišką su įvairiais klausimais, bet iki šiol dėl įvairių priežasčių vis nebuvo į jį atsakyta. Štai kai kurios to laiško mintys:

“Praėjusių metų kovo mėnesį šiame žurnale buvo kun. Stasio Ylos straipsnis, vardu “Žmogaus skausmas”. Jį beskaitant, man kilo kai kurių neaiškumų. Ten rašoma, kad mes esame Kristaus kančios kaltininkai. Man neaišku, kodėl mes esame kaltinami už Kristaus kančią ir mirtį. Juk Kristų nukankino ano laiko žydai, o ne mes.

Lygiai toks pat klausimas kyla dėl Adomo ir Ievos nusikaltimo ir primestos visiems žmonėms gimtosios nuodėmės. Toliau rašoma, kad visi mūsų slapti ar vieši nusikaltimai, kuriuos krikščionybė vadina nuodėmėmis, daro skausmą Kristui. Argi Kristus dabar kenčia už žmonių nuodėmes? Jei taip, tai Kristus tebėra ir tebebus kankinamas iki pasaulio pabaigos. Tad būtų logiška išvada, kad Kristus, Dievo Sūnus, yra tikrai nelaimingas — jis kentėjo čia, žemėje, ir tebe-kenčia dabar danguje.

Man atrodo, kad daugiau galvojantieji asmenys dėl tokių teologų aiškinimų pradeda atšalti nuo institucinės Bažnyčios ir vadovaujasi tik savo sąžine”.

Su pagarba J.N.

Gerbiamasis,

Rašote, kad galvojantieji asmenys dėl tokių aiškinimų pradeda nutolti nuo Bažnyčios. Čia problema yra ta, kad galvojimo nepakanka — reikia ir supratimo. Žinoma, norint, kad visi suprastų, reikia tinkamai paaiškinti. Labai gerai, kad Jūs parašėte laišką, laukdamas paaiškinimo.

Rašote, kad Kristų nukankino ano meto žydai, o ne mes. Daugelis taip yra įpratę sakyti, bet šis pasakymas nėra tikslus. Ano meto žydai, ypač vyriausieji kunigai, Kristų įskundė, jų religinis teismas jį nuteisė, bet jie neturėjo teisės jo prikalta prie kryžiaus, todėl prašė oficialų Romos imperijos valdžios atstovą Poncijų Pilotą, kad jų spren-

dimą patvirtintų ir leistų Kristų prikalta prie kryžiaus. Poncijus Pilotas, kaip žinome, žydų reikalavimams nusileido, nors ir labai nenoriai. Kristų plakė ir prie kryžiaus kalė taip pat ne žydai, o Romos imperijos kareiviai. Tačiau visi čia minėti asmenys buvo tik materialiniai Kristaus kančios ir nukryžiuavimo įrankiai. Tikroji jo kančios ir mirties priežastis buvo visų laikų žmonių nuodėmės, taigi ir mūsų nuodėmės. Tik dėl to Kristus atėjo į šį pasaulį, kentėjo ir mirė, kad atsi-lygintų už visų mūsų nuodėmes.

Daugeliui atrodo labai neteisinga, kad už Adomo ir Ievos nuodėmę turime visi mes kentėti — gimi be pašvenčiamosios Dievo malonės. Jeigu geriau pagalvosime, tai suprasime, kad tai yra visiškai logiška. Toji pašvenčiamoji malonė tai buvo ypatinga Dievo dovana, suteikta pirmiesiems tėvams. Toji dovana turėjo būti perduota gimdymo keliu jų vaikams ir visai žmonijai. Deja, Adomas ir Ieva, nepaklūsdami Dievui, tą dovaną prarado, tad jos ir kitiems negalėjo perduoti. Užtat dabar visi gimsta be jos. Tai labai lengva suprasti kad ir iš tokio pavyzdžio. Sakykime, kad koks nors žmogus paveldėjo didelius turtus. Tuos turtus jis galėtų perduoti ir savo vaikams, bet lėbavimu, netvarkingu gyvenimu jis juos prarado. Tad ką perduos savo vaikams? Vaikai, žinoma, dėl to nekalti, bet kalti tėvai, kurie tuos turtus prašvilpė, todėl ir vaikus paliko vargšus. Taip ši klausimą aiškina teologai.

Ir paskutinis neaiškumas — argi Kristus dabar gali kentėti dėl mūsų nuodėmių? Aišku, kad ne. Bet jis kentėjo dėl jų tada, kai buvo šioje žemėje. Man atrodo, kad šis klausimas gali labiau paaiškėti, prisiminus Alyvų darželio sceną. Kristus ten meldėsi, verkė, prakaitavo krauju. Paskui nuėjo pas netoliese paliktus tris savo mylimiausius apaštalus: Petrą, Joną ir Jokūbą. Jiems jis buvo liepęs budėti ir melstis. Jis dabar atėjo pas juos, lyg ieškodamas paguodos. Būdamas Dievas, jis matė visų žmonių nuodėmes, vi-

sokius blogus darbus, nedėkingumą. Jam atrodė, kad kažin ar apsimoka už juos kentėti ir mirti, parodyti tokią heroiską meilę, kai yra ir bus pasaulyje tiek žmonių, kurie to nesupras, neivertins, už tą jo meilę atsilygins bauriausiomis nuodėmėmis ir jo įsteigtos Bažnyčios persekiojimu. Tad manė, kad bent tie trys artimiausi mokiniai savo būdėjimu ir malda suteiks šiek tiek paguodos... Bet juos rado miegančius! Tada Kristaus kančia ir kraujo prakaitas dar padidėjo. Jis matė visų laikų vyrus ir moteris, jam specialiu būdu pasišventusius, jo pašauktus į savo vynuogyną, bet kiek uolumo ir jie dažnai parodys? Gal panašiai, kaip tie trys apaštalai, miegos, snaus, bus abejingi jo meilei... Tai buvo Kristui didžiausia kančia. Atrodė, kad visos jo pastangos savo pavyzdžiu įžiebtį kitiems meilę bus veltui. Bet Šv. Raštas sako, kad paskui pasirodė angelas ir jį paguodė. Po to jis pasidarė toks tvirtas ir drąsus, kad atėjusiems jo suimti kareiviams pasakė: "Štai aš!" Ką gi tas angelas jam turėjo pasakyti, kad taip viskas pasikeitė? Jau Kristus daugiau nebuvo tas silpnas, drebantis, žemėn parkritęs ir krauju prakaituojantis žmogus, bet drąsus, tvirtas, pasiryžęs eiti kentėti ir mirti Išganytojas. Čia nereikėjo nė angelo. Jis, būdamas Dievas, matė ir visus ateities kartų herojus, šventuosius, jam ištikimus tarnus, nebijančius už jo mokslą net gyvybės paaukoti. Jis pamatė, kad nei kančia, nei mirtis nebus veltui. Daugelis tuo pasinaudos, jo meilę supras ir eis jo nurodytu keliu. Tad dabartinės kiekvieno mūsų nuodėmės jį tada skaudino, bet mūsų geri darbai, mūsų parodyta Dievui ir artimui meilė jam teikė paguodos ir davė jėgų pakelti visas kančias.

Argi tai jau taip sunku suprasti?

• Jungtinių Tautų švietimo organizacijos UNESCO žiniomis, labiausiai verčiama knyga yra Šventasis Raštas. 1978 m. pasirodė 276 nauji Šv. Rašto vertimai. Vienas paskutiniųjų vertimų buvo Indijoje į Khasi kalbą. Vertimas atliktas, bendradarbiaujant 8 specialistams. Juo galės pasinaudoti apie 600.000 žmonių.

DIEVO LAUKINĖJE GAMTOJE (IV)

ANICETAS TAMOŠAITIS, S.J.

ŽMOGAUS DVASIOS SVIRNAS

Lietuvio minčiai sava ūkininko sodyba, nes taip glaudžiai rišasi su gimtąja žeme. Paėmę tos sodybos trobesius, matysime, kad vienas jų daugiausia sutinkamas liaudies dainose, patarlėse, priežodžiuose, rašytinės kalbos ar šnekos vaizdinguose palyginimuose. Tas trobesys — klėtis, vadinama dar svirnu, kai yra didesnė. Ji kalboje nuneša ir klojimą, ir tvartą, ir pirtį, ir patį gyvenamąjį namą. Lengva suprasti reiškinių priežastį: klėtis ūkyje užėmė labai svarbią vietą. Tai galime matyti iš to, kad kitų pastatų durys gal būdavo prisklendžiamos, o klėties arba svirno — visada gerai užrakinamos, nes ten sodietis laikė sudėjęs savo gėrybes. Čia buvo aruodai, pripilti grūdų, kuriuos jo laukai užaugindavo. Čia stovėjo ir kraičio skrynios, prikrautos gražiausio audeklo riečių. Čia būdavo laikoma sukabinta rūkyta mėsa ir kitos valgio atsargos. Čia ir miegota: saviškių, svečių, o svarbiausia jaunavedžių. Iš klėties arba svirno galėjai spręsti ūkininko turtingumą, kurio buvo tartum rodiklis viduje prikrauto lobio kiekiu ir rūšimi.

Klėties ir jos gėrybių vaizdas mums gerai tarnauja kalbant apie žmogaus dvasią, nes ir į šią daug ko galima pridėti, paskui duoti kitiems ir išsiimti pačiam sau. Juk kalbame apie išminties grūdus, kurių brandus žmogus pažeria kitiems; apie daug nusimanantį asmenį sakome, kad jis yra tikras žinij *aruodas*. Šiuo vaizdu kalbėdamas, galiu sakyti, kad keliavimas laukine gamta praėjusios vasaros atostogų metu gausiai praturtino mano dvasios svirną. Kaip minėta,ėjau galą Apalašų kalnų tako Amerikos rytuose netoli Kanados sienos, kur jis pradeda raitytis į pietų pusę Maine valstybės nuošaliais miškais.

Į ten manęs laukiančią laukinę gamtą žiūrėjau kaip į gerą mokytoją, o savo ke-

liavimą ja — kaip džiugius ir naudingus kursų. Į tuos kursus buvau nusivežęs užsegta kuprinę ir atvirą dvasią. Kuprinė buvo užsegta, kad neišblyrėtų joje pasiimti daiktai, reikalingi gyventi po atviru dangumi, o dvasia — atvira, kad priimtų, ką ta mokytoja laikė paruošusi pilti į jos aruodą. Grįžau namo, gamtos pamokytas apie ją pačią, pasaulio eigą, žmogaus gyvenimą, patį save, pagaliau apie Dievą, iš kurio rankų yra išėjusi. Tas dvasioje įsigytas gėrybes aprašyti kitiems nėra taip lengva ir trumpa, nes gali būti pasakomos tik žodžiais, kurie, kaip turbūt visi esame patyrę, dažnai tik labai spragotai ir griozdiškai teišreiškia vidinį išgyvenimą. Trumpai nurodysiu tik vieną kitą dalyką, kurio primityvi gamta mane pamokė.

Viena, pasimokiau geriau suprasti ankstyvųjų amžių žmogų, mūsų protėvį, į kurį tebeturime suleidę savo šaknis. Žinome, kaip asmuo yra veikiamas, tiesiog sąlygojamas aplinkos, kurioje gyvena. Iš čia vokiečių priežodis apie rašytoją: tik tas jį gerai suprasti gali, kas nueina į jo šalį. Dienomis keliaudamas ir naktimis miegodamas laukinėje girioje, buvau tartum nuėjęs į pirmykščio žmogaus kraštą, jį supusią aplinką. Daug kas iš to, ką ten regėjau, buvo imama vidun ir jo akių, nes miškai, mažai teliečiami žmogaus rankų, lieka tokie patys ištisais šimtmečiais. Jo ausys klausėsi ten daugelio tų pačių garsų, kaip ir manosios. Brisdamas rytais per rasa aplipusią aukštą žolę pasitaičiusiuose krūmynuose, kartais dėl to ar dėl neliaujamai lašnojančio lietaus po kelias dienas likdamas su kiaurai permirkusiu apavu, rinkdamasis laukinius valgomus augalus, jaučiausi kažkaip viena su ankstyvųjų amžių žmogumi, lyg mus būtų skyrę ne šimtai metų, o tik vakarykštė diena. Galėjau įsijausti į to žmogaus gyvenimą, jo rūpesčius ir lūkesčius, džiaugsmus, pergyvenamą baimę, pasitikėjimą, vaizduotę, sapnus. Nereikia aiškinti, kad tuo pačiu tai praturtino mano žvilgsnį į žmogaus prigimtį ir jos gali reikškimą aplamai.

Toliau, gamta mane pamokė, kiek žmogui gali nešti džiaugsmo net kas visai pa-

prasta. Kai joje pasitaikydavo būti ištroškuiam gerti, kokia žavia muzika ausims virsdavo išgirstas nebetolimo upelio šniokštimas! Tokį kalnų upelį priėjus, iš jo pasisemtas puodukas šalto vandens būdavo gardesnis ir gaivesnis už prabangiausią gėrimą. Tai tik pora pavyzdžių. Kai kam toks laimės jutimas iš sąlyčio su paprastais daiktais gali atrodyti siauro ir skurdaus charakterio ženklas. Sakytina, jog yra atvirkščiai. Skurdus yra ne tas, kuris mažą teturi, bet kam daug reikia. Henrikas Thoreau, vienas žymiausių draugautojų su gamta, taikliai sako, jog tas turtingiausias, kurio džiaugsmo šaltiniai pasprasčiausi. Jo pasakytą, ko mokė jau senovės išminčiai. Iš tikrųjų juo kuklesnis laimingumo šaltinis, juo gilesnė ir tikresnė jaučiama laimė.

Ši pamoka apie džiaugsmą apėmė ir grožį, nes jie artimai giminiuojasi. Mokytojos gamtos vadovaujamas, ne vieną kartą patyriau, kokie gražūs gali būti maži dalykai. Čia irgi kai kam gali atrodyti, kad žmonės, kuriems gražu ir kas mažą, yra be skonio. Iš tikrųjų be skonio arba, geriau pasakius, apžlibę yra tie, kurie tariasi nusimaną apie grožį, bet nemato grožybių, supančių juos kone kiekvieniame žingsnyje. Mes mažų dalykų ir juose esamo grožio dažnai nepastebime dėl skubos, rūpesčių, nenusėdėjimo, godumo pralobti, persisotinimo, ambicijos, įtampos, pagaliau ir dėl meilės stokos. Iškeliauvus į primityvią gamtą, beveik visi šie mūsų žvilgsnį žlibinantys trukdymai atkrinta, todėl jis darosi toks imlus ir tam, kas mažą, ten Kūrėjo įdėtam grožiui. Reikia sakyti, kad tai, kas mažą, dėl šios žavos darosi didžia.

Mums mažų dalykų didis grožis stipriai atsiskleisų, jei kurį nors rytą būtų pasakytą, kad tai bus paskutinė mūsų gyvenimo diena žemėje, kitos nebesulauksime. Kokia įstabiai graži būtų tą paskutinę dieną kiekviena jos akimirka, kiekvienas daiktelis: ir girdimas paukščio čiulbesys, ir vėjo šnarinamas medžio lapas, ir rytą rasos prausiamas gėlės žiedas, ir žeme ropojantis vabalas, ir pradėjęs aukštyn stiebtis želmuo, ir bręstantis vaisius, ir savo tinklą audžiantis voras, ir žmo-

gaus balso stygų virpesys kalbant ar dainuojant... Tikriausiai sakytume: Viešpatie, koks gražus Tavo sukurtas pasaulis, kiekviena jo detalė! Didžios dvasios žmonės taip į gyvenimą ir pasaulį buvo išmokę žvelgti. Apie šv. Pranciškų Asyžietį tai išpūdingai liudija jo *Saulės giesmė*, kur sužavėtas dėkoja Kūrėjui už kiekvieno daikto žavą. Grožio gelmės ir mažiausiame kūrinyje turėjo visada būti atsiskleidusios mūsų Atpirkėjo žvilgsniui, kai vaikščiojo žemėje. Mane Apalašų takas stipriai paskatino mokytis šiuo būdu išgyventi mus supantį, bet dažnai slypintį ir mažiausių dalykų grožį, kuris, kaip sakyta, daro juos didžius.

GAMTA — MOKYTOJA IR MAGIKĖ

Dievo laukinė gamta daug ką į mano dvasios aruodą įdėjo, ko ten dar nebuvo. Porą dalykų jau nurodžiau. Čia ji pasielgė kaip gera mokytoja. Bet tuo jos veikimas nesiribojo: dar ir keitė, ką savo vidaus svirne jau turėjau. Tad ji su manimi elgėsi ne tik kaip mokytoja, bet ir kaip kokia magikė. Žinome pasakų, kur miške susitikta fėja malkakirčio ar panašaus neturtingo žmogaus trobelę paverčia gražiais rūmais, kaip paprasti akmenys jos padaromi perlais ir deimantais, menki variokai — didžiaverčiais auksiniais pinigais. Tokį daikto suspindėjimą nauja verte kai kada patiriame savo galvojime. Žmogui kartais staigiai gyvai sušvinta, ką iš tikrųjų reiškia ta ar kita sąvoka, jo paties seniai žinota ir vartota; jos tikroji esmė, ypač ryšys su asmeniniu gyvenimu, kuri iki tol kažkaip slypėjo dvasios žvilgsniui. Žvelgta į tą sąvoką sakytum sekliai, o dabar tartum atsiskleidžia jos gelmės ir stipriai paveikia visą asmens būtį, palikdamos ten neišdildomus pėdsakus. Kartais įžvelgiama ne staigiai, o išvilgis gimsta dvasioje palaipsniui.

Pavyzdys gali būti mūsų rašytojas Ku-dirka: kaip giliai ir asmeniškai jam atsiskleidė, ką iš tikrųjų reiškia tėvynės meilė, kai paėmė į rankas pirmąjį *Aušros* numerį; buvo to jam sušvitusio išvilgio paveiktas visam gyvenimui. Panašiai šv. Ignacui Lojolai, būsimajam jėzuitų ordino steigėjui, sveiks-

tančiam po Pamplonos mūšio, kuriame buvo sužeistas, palaipsniui atsiskleidė, ką iš tikrųjų reiškia tarnauti Kristui — sąvoka, jo žinota ir gal net kartais kalbant linksmuota, bet iki tol tik tartum iš paviršiaus tematyta. Anuo fėjų pasakos vaizdu galima sakyti, kad kas jų dvasioje buvo lyg kokie paprasti akmenys, pavirto didžiavertėmis brangenybėmis.

Taip pasielgė Apalašų kalnuose ir giriose susidraugauta laukinė gamta su tuo, ką jau turėjau savo dvasios svirne. Kaip kokia geraširdė miškinė fėja, savo teikiamu išvilgiu pavertė kai kuriuos to svirno aruode turėtų sąvokų, sakytum, paprastus javus brangiaverčiais aukso grūdais. Šalia kitų giliau išvilgtų sąvokų, kurių neaprašinėsiu, ypatingai man ten praskleidė savo veidą meilė.

Vėliau apie tai galvojant, ryškėjo ir priežastis. Šv. Raštas sako, kad meilė yra Dievo esmė: Dievas yra meilė (1 Jn 4, 8). Kadangi meilė yra pati Viešpaties būtis, savaime suprantama, jog ten, kur artimiau pajuntamas Dievas, ten ir ji atsiskleidžia save dvasiai. O Dievas ypatingai stipriai leidžia save pajusti gamtoje, kur tikinčio žmogaus žvilgsnis mato tiek Kūrėjo išpaustų pėdsakų. Todėl mano mintys visu Apalašų taku taip dažnai sukosi apie meilę, ir prieš akis stovėjo tie žmonės, iš kurių jos esu patyręs.

Įvairiopa leidosi man meilė būti giliau išvilgta ir išgyventa, kaiėjau Apalašų taku. Kad būčiau trumpas, nurodysiu tik vieną: darėsi ryšku, kaip meilė savo ypatybėmis piešte piešia Dievo bruožus. Nepaprasta jėga yra meilė, kaip žino kiekvienas, kam teko jos giliai patirti. Bet ji drauge tokia švelni, toliausiai nuo jos prievarta, bet koks grubus šiurkštumas. Gal ne taip yra ir Dieve? Nepaprasta galybė jame sujungta su tokiu švelnumu, atodaira, respektu kito laisvei. Toliau, meilei būdinga stipri trauka; tai visi žino. Lygiai toks pat ir Viešpats: ypač tyresnės širdies žmonės jis sužavėjęs vilioja, traukia kaip koks magnetas. Meilė ir visokiais būdais kūrybinga. Pavyzdžiui, kiek ji, asmens išgyvenama, atpalaiduoja jame energijos, prisega poezijos sparnus;

Kun. Anicetas Tamošaitis, S.J.,
su savo mokytoja — Apalašų
kalnų tako laukine gamta.

kur anksčiau žmogus vos pasivilkio, dabar, jos paliestas, tartum skrieja, kojomis nesiekdamas žemės. Gal ne kūrybingas ir Dievas? Kūriniai liudija, kokia jis trykšta energija, kiek iš jo mums pasižerę gausos, įvairybės, kaip niekada neišsenka jo gelmės, iš kurių liejasi gyvata? Vėl žinome, kokia meilė saldi, kai suriša dvi širdis. Tai mums liudija ir apie Dievą tie žmonės, kuriems buvo leista pajusti jo artumą: kokia neišsakoma laimė iš jo sklido ir liejosi į širdį!

Pagaliau tai dar pridėtina, kad pati meilė neregima, be fizinio pavidalo, be dalių, todėl jai nieko nereiškia nei nuotolis, nei sienų užtvaros. Pačią širdies gilumą ji įstengia pasiekti ir ten gyventi. Bet, nors ir kiek daug jos įeity į vieną sielą, dėl to nesumažėja kitoje. Paimki vėją: jo paties mes negalime matyti, bet jo buvimas aiškus iš padarinių: kad linksta medžių šakos, šnara lapai, sukasi malūno sparnai ir turbinos, per dangų plaukia debesys, gaivus dvelkimas glosto mūsų veidą... Taip ir su meile: ji slėpinga, neįžvelgiama, bet kad tos nematomos galios esama, žinome iš veikimo mumyse, iš to, ką daro. Čia vėl mums piešte nupiešti Dievo bruožai. Jis irgi neregimas, bet apie jo buvimą mums skelbia kūriniai. Dievo, kuris yra dvasia, nesaisto jokie toliai, jokios fizinės sienos, jis vaikščioja po žmogaus vidų, kalba jo širdžiai. Kadangi yra be dalių, nors kaip glaudžiai būtų su-

sijęs su vienu, dėl to visai nesumažėja jo kitam.

SUSITIKTI ŽMONĖS

Iš žmonių, su kuriais mane Apalašų takas suvedė, ilgiausiai liks atmintyje trys šeimos.

Vieną lietingą dieną pasiklydau, pamečiau taką. Matau — netoliese pora namų. Einu paklausti. Pabeldus, išėjo į priemenę visa šeima: motina, tėvas ir sūnus su dukra, abu kokios šešiolikos metų jaunuoliai. Parodžiau jiems žemėlapi. Užtikrino mane, kad ten pažymėtas kelias netrukus įves į Apalašų taką. Noriu padėkojęs keliauti toliau, bet jie neleidžia: prašo nusiimti kuprinę, eiti į vidų ir pailsėti. Ant stalo padėjo ko užkasti ir atsigerti. Besikalbant ėmė teirautis, kokios esu tautybės. Kai atsakiau, kad lietuvis, šeimos tėvas staiga užklausė, gal kartais nuo Panevėžio (jis sakė Ponewiež). Iš kur čia, galvoju sau, nuošalių Maine miškų žmonės žino, kad Lietuvoje esama Panevėžio? Paaiškinau, kad Panevėžys buvo mano apskrities miestas, ir klausiau, iš kur apie jį girdėjęs. Pasirodė, kad jo tėvukas, atvykęs į Ameriką, sakėsi kilęs iš Ponewiež Lietuvoje. Visai nesitikėtoje vietoje susitikau lietuvių kilmės žmonių, kurių tuojau prasikišo būdas savo nuoširdumu, svetingumu. Prieš atsisveikinant, brolis ir sesuo nuvedė aprodyti klėties, kurią abu

buvo savo rankomis iš rąstų nagingai pasistatę ir dabar ten eidavo miegoti. Tėsiu kelionę, jausdamasis, lyg būčiau nelauktai pastovėjęs ant gabalo gimtosios žemės.

Kitoje šeimoje atsidūriau į kelionės galą. Dar nepradėjęs keliauti, kai slėpiau miške maisto atsargas, vienoje vietoje, kur Apalašų takas kerta vieškelį, radau prie medžio prisegtą ranka rašytą skelbimėlį: "Keliautojų gretimame Stratton miestelyje už 6 dolerius laukia vonia, lova ir pusryčiai. Namas prie BP benzino stoties". Pasirašiusi *house mother* Joana Winn. Vėliau kaip tik prie to miestelio nutariau baigti Apalašų kelionę, nes artėjo prie galo atostogos. Buvo sekmadienio popietė. Einu gatve. Prie benzino stoties, pamačiusios žmogų su kuprine, išbėga dvi mergytės: viena kokių penkerių metų, antra — trejų su puse. Ima man aiškinti, kad jų mama turinti labai gerą, didelį kambarį nakvoti. Pasakiau, jog abejoju, ar aš nakvoti galėsiu: man svarbu rasti kas nuvežtų iki didesnio miesto, iš kurio autobusu vykčiau prie savo prieš mėnesį palikto motociklo. Jos tuojau dui pašaukti motinos. Supratau, kad čia ir bus toji Joana Winn, kurios skelbimą mačiau miške. Atėjo jaunutė, labai simpatinga moteris. Sakė rytoj rytą turinti vykti į Bangor miestą ir mane galėsianti paimiti į autobusų stotį. Užvedė į nakvynės vietą — puikią lentinę daržinę su lubomis, ant kurių kelios lovos, stalas, daug erdvės. Iš ten durys į antrąjį jos namų aukštą su vonia, dušu ir kitais patogumais. Apačioje — ūkio padargai, prikrauta šieno, kampe — ožka, vištoms sueiti aptvaras, užpakalyje — daržas.

Dėstantis daiktus, užlipo į viršų abi mergytės. Smalsuolėms turėjau aprodyti visa, ką savo kuprinėje nešuos. Aišku, kad aprodyti nepakako, turėjo viską ir pačios išbandyti. Netrukus vienas po kito nakvoti dar atėjo keturi kiti keliautojai su kuprinėmis. Man naktis buvo savotiškai šventiška, nes Apalašų take paskutinė, tartum vainikuojanti visą nueitą kelią. Auštant rytui, pratrūko gaidžiai giedoti — čia pat daržinės apačioje. Džiugu buvo šio seniai begirdėto garso klausytis. Vėliau, ruošiantis keltis,

atėjo į mano lovą draugiškas namų katinas. Pusryčių mums į stalą patiekė valgio, už kurį šviežesnio nebegalėjai geisti: kiaušinių, padėtų čia pat esančių vištų, iš daržo dar prieš penkias minutes skintų žalumynų, ką tik rytą keptos duonos, neseniai kopto medaus. Jautėmės visi kaip broliai, jaunoji šeiminkė mums buvo lyg sesuo. Galvojau, kad jau už visą tą kaimo idiliją, kuri ten mane džiugiai supo, buvo verta mokėti 6 dolerius, nebekalbant apie pusryčius, nakvynę ir maudynę. Net modernioje, infliacijos ir kitų bangų mėtomoje jūroje galima dar rasti sveiko senovinio gyvenimo salų.

Trečioji šeima buvo jau aprašyto ugnia-gesio, kuris prie būstinės Millinocket miestelyje sutiko, man keliaujant su kuprine, saugoti motociklą. Kai nuėjau atsiimti, jis ne tik kratėsi sutarto atlyginimo už vargą, bet pasikvietė į savo šeimos ratelį, kur mane su tokia meile traktavo, lyg būčiau buvęs jos narys.

Grijau iš Apalašų kalnų tako su labai pralobusiu vidaus pasauliu.

• Kolumbo Vyčiai, stipri katalikų organizacija JAV-se, savo vyriausiu vadovu ketvirtam terminui išsirinko Virgilijų C. Dechant.

• Šv. Rašto draugijų sąjunga skelbia, kad baptistų pasiūsti į Sovietų Sąjungą 25.000 Šv. Rašto egzempliorių ir 5.000 Šv. Rašto konkordancijų (žodynų apie Šv. R. turinį) buvo išdailinti įvairiose vietose veikiančioms tikinčiųjų bendruomenėms.

• Lenkijoje vienuolė uršulietė Zofija Zdybicka paskirta religijos filosofijos dėstytoja Liublino katalikų universitete.

• Prancūzijoje plečiasi krikščionių sąjūdis prieš kalinių kankinimą. Sąjūdis turi daugiau kaip 7000 narių, bendradarbiauja su Amnesty organizacija, kovoja ir prieš kankinimus Sovietų Sąjungoje.

• Romoje yra 5 popiežiški universitetai ir 12 mokslo institutų bei teologijos fakultetų. Tautinių ir įvairiom vienuolijom priklausančių kolegijų yra per šimtą.

• Viso pasaulio kardinolų pasitarimą popiežius Jonas Paulius II buvo sušaukęs lapkričio 5-8 dienomis. Tokie kardinolų pasitarimai yra reti.

Šeima

Ideali moteris ir vyras alkoholikas

(Gyvenimo vaizdeliai)

Vytautas Kasnis

Praėjusiame "Laiškų lietuviams" numeryje pasakojome apie draugų ruošą Stefutės ir Juozo Juodikių susitaikymo vakarą, šaunų kaukių balių ir liūdną galą, nes ruoštas planas nepavyko. Dabar pasakosime apie judviejų susitikimą, apie Juozo pasisakymą, kaip jis, pasidavęs alkoholio įtakai, sugriovė šeimos gyvenimą. Stefutė pasisakys apie idealią moterį.

Pavalgę pas Ruzgaičius pusryčius, pradėjome laukti Stefutės ir Juozo Juodikių. Nors tai turėjo būti džiaugsmingas laukimas ir po to graži šventė, bet kažkoks nerimas užgulė. Mintys klydo apie judviejų gražų praeities gyvenimą ir išsiskyrimą. Jaučiau, kad ir žmona nerimavo. Lyg save guosdamas, paklausiau ją, ko ji taip vaikščioja, lyg musmirių privalgiusi, prisiminęs tėvelio pasakymą, kai jis, pamatęs mus, vaikus, surūgusius, pajuokaudavo. O ji ir atrėžė man, lyg atspėdama mano nerimą, kad vyrai kai kada sudrimba, kaip lepšės. Prisidėjo ir Ruzgaitienė vyrus patarkuoti. Mudu gi su Ruzgaičiu gynėmės ir taip juokaudami mėginome išsikrapštyti iš užgulusio slogučio.

Mūsų laimei staiga tarpduryje pasirodė Stefutė. Su jos atėjimu lyg saulė nudriekė svečių kambarį. Ji visus pabučiavo, o man į ausį pakuždėjo, ar aš prisimenąs, kaip va-

kar man mirties kaukė pasakojo apie idealią moterį. Aš jai atsakiau, kad lauksiu jos kalbos pabaigos, ir pajuokavau, kad prieš jos atėjimą čia buvo daug musmirių ir lepšių, o dabar baravykai išaugo.

— Na, ir atspėjai, — šūktelėjo Ruzgaitienė, žiūrėdama pro langą ir laukdama Juodikio, — priešpiečiams kaip tik paruošiau baravykų.

Su tais žodžiais ir Juodikio mašina įriedėjo į kiemą. Jam įeinant, idėmiai stebėjau jo pasveikinimą, laikyseną, kalbas. Betrūko, kad ir ji moterys pavadintų lepšiu. Gerai dar, kad Stefutė su savo kakarine visus išjudino. Aš pajuokavau, kad musmirės išnyko, prisivalgiusios mūsų, o lepšės ištirpo saulės spinduliuose.

Susėdus priešpiečių, Ruzgaitienė, paruošusi šampaną, man kumštelėjo, kad ką nors pasakyčiau. O aš žvilgtterėjau į žmoną ir akies mirktelėjimu daviau suprasti, kad ji kalbėtų. Taip visi keturi merkėm vienas kitam akimis, kumščiojome alkūnėmis. Atrodė, kad nerimastis visus gaubė. Jau buvau besirengiąs paprašyti išgerti šampaną už Juodikius, kai Stefutė pati panoro išsklaidyti mus gaubusią miglą.

— Aš pradėjau tą triukšmą, jei taip galima pavadinti, tai ir baigsiu, — ritindama tarp pirštų šampano stiklą, Stefutė šiais žodžiais nutvieskė spinduliais mūsų draugiją.

— Aš pati prieš keletą metų parašiau Juozui laišką, — tęsė ji toliau, — prašydama palikti mūsų namus. Aš dabar galiu jį kvies-
ti grįžti atgal. Aš jį mylėjau ir myliu. Dabar gal net labiau, nes jis mudviejų vaikų tėvas, ir jis turėjo stiprią valią nusigręžti nuo blogų įpročių.

Tai pasakiusi, ji apkabino Juozą ir pabučiavo. Dabar mes visi keturi šūktelėjom, kviesdami išgerti šampaną už naują gyvenimą, meilę, draugystę, ilgus laimingus metus. Po kurio laiko Juozas pakvietė išgerti už draugus.

— Blogi tie draugai, kurie tik laime dalinasi, o geriausi tie, kurie ir nelaimėje neišsižada draugo, su juo dalinasi viskuo, — pakėlęs taurę, jis apuko stalą, prie kiekvie-

no iš mūsų sustodamas ir sudauždamas burbuliuojančio šampano taurę.

Dabar, sušilę nuo gražių žodžių, nerimą lauk už durų išvarę, kibome valgyti, lyg norėdami kuo greičiau atsikratyti maisto sudorėjimu, nes visi, suprantama, jautėm, kad dabar galėsime atverti savo širdis. Stefutei vadovaujant, greitai visi nukraustėme stalą, sutvarkėme indus ir susėdome prie kavos staliukų, kur laisvai sudribome minkštose kėdėse. Šeimninkei, lyg abejojančiai, nedrąsiai pasiūlius midų, Juozas įsiterpė, kad gėrimas jo daugiau nevilioja, ir prašė visus laisvai jaustis.

— Man dar net geriau, kad esu geriančiųjų draugėje ir pats nesusigundau. Tai tik stiprina valią. Dabar aš, būdamas darbe skyriaus vedėju ir turėdamas daug reikalų su įvairių rūšių pardavėjais, beveik kasdien esu kviečiamas priešpiečių ir, jiems geriant vyną ar kokteilį, aš gardžiuojuosi vaisių sultimis.

Paskui, kiek patylėjęs, tęsė toliau:

— Kai, grįžęs iš alkoholikų ligoninės, pirmą kartą darbovietėje patekau draugijon, kur valgydami visi gardžiavosi vynu, aš, žvilgtelėjęs į prieš mane esantį vyno stiklą, lyg pamačiau jame blizgančias mėlynas Stefutės akis. Nuo aplinkos judėjimo keitėsi stiklo šviesos, bet tos dvi gražios akys vis spindėjo. Ne! Ne! — šuktelėjau, ir vyno stiklas nuriedėjo žemėn. Draugai sužiūro į mane. Atėjusi padavėja valė nuo žemės stiklus, o aš šukėse vis mačiau Stefutės akis ir, barškant šluojamoms šukėms, lyg girdėjau vaikų balsus, prašančius daugiau nebegerti. Jei reikėjo padėti tašką, išsižadant blogo įpročio, tai tada aš jį padėjau. Kiti gali susibūrimuose išgerti, vienas saikiai, kitas daugiau, ir jie alkoholikais nepasidaro, o kitas negali, nes jis neturi valios susivaldyti. Tokiems ir nevalia gerti. Jie paragauja vieną, kenkia savo sveikatai, kad daug alkoholikų miršta, bet vis atideda kitai dienai, kada nustos gerti. O tos kitos dienos plaukia savaitėmis, mėnesiais, metais.

Visiems labai atidžiai klausantis, Juozas toliau kalbėjo:

— Reikia stebėtis, kaip alkoholis pavergia žmogų. Žiūrėk, atsikeli sekmadienį, nutari eiti į bažnyčią, o vietoj jos užsuki į smuklę. Galvoji — vieną išgersiu, kas čia blogo? Ir taip tas vienas nuveda prie antro, trečio, o ketvirtas atima protą ir sudiev visas ryžtas, geri norai. . . Išėjus iš ligoninės, man labai daug padėjo kunigas Juozas. Aplankiau jį vienuolyne, o paskui abu nuėjome pasimelsti į koplyčią. Prisiminiau, kaip jaunystėje dažnai meldavausi ir prašydavau užtarimo šv. Teresėlę ir šv. Judą, kuriuos laikiau savo globėjais. Ir jiems pasižadėjau daugiau nebeisisvaiginti, nes turiu palinkimą pasidaryti alkoholiku. Kunigas, mane palaiminęs, priėmė priesaiką ir gražiai kalbėjo apie tuos du šventuosius, kurie pasižymėjo dideliu valingumu, siekiant užsibrėžto tikslo. O ir draugai man daug padėjo, nes be jų pagalbos tikrai nebūčiau atsидūręs alkoholikų ligoninėje.

— Draugai padėjo daug, tai tiesa, — įsiterpė Stefutė, — bet buvo ir nematoma ranka, kuri vis stukteldavo tavo draugus, neduodavo jiems ramybės, kad tave geruoju ar bloguoju — prievarta nuvežtų į ligoninę.

— Žinau, žinau tą ranką, nes ant jos piršto užmoviau vedybinį žiedą ir daviau priesaiką amžinai meilei, — jis paėmė ir pa-bučiaavo Stefutės ranką.

O aš prisiminiau gerą mūsų draugą žurnalistą Kalentiną. Juk mes kalti, kad jo neišgelbėjome iš alkoholio jūros. Gėrėme su juo mes patys, jį vaišino, o ligoninės durų nepravėrėme. Vis kažko laukėme, lūku-riavome. Dažnai tarėmės, kalbėjome, bet nesiryžom.

Ruzgaitienė, kuri dirbo alkoholikų ligoninėje, įsiterpė, jog nėra jau taip lengva ir paprasta nuvežti sergantį į ligoninę, jį išgydyti. Tai yra sunki liga. Sergančiajam reikalinga visokeriopa pagalba, lygiai taip, kaip sergant bet kokia kita sunkia liga. Jei kas mano, kad tai yra gėdinga liga, labai klysta. Tai nėra nei gėda giminėms, nei artimiesiems — šeimai. Statistikos rodo, kad didžiausias alkoholikų skaičius yra genijai, žymūs menininkai, muzikai, aktoriai, žurnalistai, rašytojai, išradėjai. Jie ieško savo ge-

nijaus viršūnių, aukštumų, vis nepatenkinti turimais pasiekimais. Jų vaizduotės lakumui reikia pašalinių pakurstymų. Pradžioje gal padėjo vyno stiklas, bet su metais skaičius didėjo ir sąsocialiai išsiliedavo.

— Man atrodo, — įsiterpė Stefutė, — kad ir mūsų spauda daug galėtų padėti, jei rašytų apie alkoholikus, jų išgyvenimus, gydymą. Dabar ten tylu.

— Gerai, Stefute, tu pažadėjai papasakoti apie idealią moterį ir tikiuos, kad pažado nebeatšauksi. Aš tą pasikalbėjimo dalį įrašysiu į juostelę ir vėliau parašysiu. Sutinki? — paprašiau ją.

— Sutinku, jei visos mes kalbėsime apie idealią moterį: kokia ji yra, kokia turi būti; apie kaukėtą moterį ir apie moterį be kaukės. Tegul ir vyrai pasisako tuo klausimu. Paskiau kalbėsime apie idealų vyrą. Tai bus jums, vyrai, pylos, ausys links! — juokavo Stefutė. — Bet tik tos juostos "Margučiai" neatiduok, nebent jie mūsų balsus pakeistų. P.S. Kitame numeryje bus apie šį pasikalbėjimą. V. K.

Namie tyla

Birutė Boreišienė

Kartą per paskaitą gydytojas pasakė, kad sutuoktinius reikia mokyti. . . tarp savęs kalbėtis, bendrauti. . .

Iš tikrųjų kartais taip yra. Pažįstu šeimų, kuriose žmona ir vyras nesipyksta, nesibara, bet beveik ir nesikalba. Taip, taip, nesikalba. Ir ne todėl, kad nekęstų vienas kito, kad būtų svetimi, bet, kaip jie patys sako, tiesiog neturi ką vienas kitam pasakyti. Taip viskas aišku, paprasta ir kasdieniška. Rytą papusryčiauo, ir kiekvienas išeina į darbą. Vakare susitinka namie, vyras pavarto laikraščius, žmona pagamina valgyti, pavalgo. Vyras krenta į kėdę prie televizijos, žmona kimba į namų ruošą. Paskui — labanakt, o kitą rytą vėl iš naujo. Ir kaip jie nustebtų, jei kas imtų jiems ir pasakytų, kad šiuose na-

muose gyvena du žmonės, bet nėra šeimos! Kaipgi. Nesipykstam, nesibaram, gyvenam padoriai. Na, o kad mažai kalbam — girdi, tiek metų išgyvenom, vienas kitą "kaip nuluptą" pažįstam. Ką nauja bepasakysi. O šalia jų verda gyvenimas, kurio aktyvūs dalyviai, tarp kitko, yra ir jie abu.

— Juk be galo sunku taip gyventi — kartu, o tuo pačiu atskirai. Kaipgi galima pakeisti tokią rutiną? — kreipiausi aš į vieną žmoną.

Ji nustebo. Kas gi čia tokio. Jūs manot, kad kitur kitaip? Ne visada tylėjom. Nutilome palaipsniui. Vos susituokę kalbėjome apie viską, ką matėme, ką girdėjome, pergyvenome. Kūrėme planus ateičiai. Dažnai išeidavome į svečius, į gamtą. Keliaudavome. Gavome butą. Nė nepajutome, kaip pradėjome daugiau kalbėti apie daiktus, patogumus. Net pas draugus nuėję matydavome pirmiausia, ką jie išgijo, kaip susitvarkė. Pradėjome dėti centą prie cento. Mažiau beišėjome iš namų — grožėjomės savo daiktais, kūrėme, tvarkėmės. Ir kalbėjome tik apie daiktus.

Laikas ėjo. Susitvarkėme. Ir vaikams sutvarkėme lizdelius. Dabar viskas tvarkoje, apie ką bekalbėti? Apie darbą, apie viską, kas mus supa? Tai kad manajam neįdomu. Bandžiau pasakoti, pasigirti truputį, kai kas pavykdavo padaryti geriau už kitas, pasididžiuoti, kai kas mane pagirdavo. Tuo džiaugdavosi tik vaikai, kol buvo namie, o vyras. . . Nesuk man niekais galvos — standartinis jo atsakymas. Taip pamažu ir nustoju sukti jam galvą. Svarbu, kad nesibaramė. O kad tylime — gal ir geriau — nervai sveikesni. Tik vaikams ta tyla nepatinka — namie, girdi, šalta. . . Suprask tą jaunimą.

Na o vyras į mano klausimą nė nežinojo ką atsakyti. Nustebo. Gal žmona skundėsi? Dabar gi moterys pripratusios daug šnekėti, reikalauti. Užtenka, darbe prisišneki, nors namie norisi patylėti. Kad nesilankome teatruose, koncertuose? Tai kam televiziją pirkome? Netgi spalvotą! Kur gražiau bepatatysi! Tad apie ką kalbėti? Negi pasakosi žmonai apie savo darbą, bendradarbius? To betrūko. Ji gi nieko neišmano, dar

pradės patarinėti. Tad kam bereikalingu konfliktų.

— Bet juk su bendradarbiais, bendradarbėmis kalbatės?

— Tai visai kas kita. Su jais yra apie ką kalbėti. Tai įdomūs žmonės, išsilavinę, daug žino!

Šiuo atveju tiek žmonos, tiek vyro nuomonės sutapo.

Ilgai apie juos galvojau. Kaip atsitiko, kad jie tapo vienas kitam svetimi? Mano nuomone, namie jie užima daiktų vietą — reikalingi vienas kitam kaip stalas, kėdė ar puodas.

Štai tokioje svetimumo atmosferoje augo vaikai, užaugo, sukūrė šeimas, augina savo vaikus. Ar mes, suaugusieji, šiuo atveju galime stebėtis, jei jie susvetimėjo ir su daiktėju!

Yra dar ir kita reikalo pusė. Ir vienas, ir kitas artimai bendrauja su savo bendradarbiais, abu jaučia, kad su vienu yra artimesni, su kitu tolimesni, tačiau vis tiek juos riša bendri interesai. Ir štai kartais atsitinka, kad nejučiomis žmona ima lyginti vyrą su koku bendradarbiu, o vyras — žmoną. Ir dažniausiai palyginimo svarstyklės krypta bendradarbių naudai. Tada žmona pamato, kad vyras tinginys, bambeklis, neįdomus, o vyras mato žmoną netvarkingą, nepasipuošusią, murzinu chalatų. Žodžiu, prasideda rimti konfliktai. Tai ypač ryšku tokiose šeimose, kur abu sutuoktiniai jau vyresnio amžiaus, vyras dirba įstaigoj, kur nemaža jaunų moterų, o žmona — kur daugiau bendradarbių vyrų. Jie visi vienas kitam paslaugūs, malonūs, draugiški, nes bendrauja tik darbe, o namie juos "pančioja" buitį, bendri rūpesčiai, slogi tylą. Ir senstelėjusi žmona (ar vyras).

Deja, taip yra tose šeimose, kur šalta, nejauku, kur žmonės — daiktų vergai. Ten, kur po vienu stogu gyvena du žmonės, bet nėra šeimos.

• Nobelio laureatė Motina Teresė pareiškė, kad "abortas — tai žmogžudystė motinos iščiose".

Tėvynėje

Paruošė DANUTĖ ir GEDIMINAS VAKARIAI

TEATRAI LIETUVOJE

Vokiečių dramaturgas Peter Reichel, viešėdamas Lietuvoje, parašė savo išpūdžius apie jos teatrų klestėjimą. Jis stebisi, kad maža Lietuvos respublika, turinti vos tris su puse milijono gyventojų, šiandien išlaiko vienuolika teatrų. Skaičiuojant procentais, jina prašoka ne tik Vokietiją, bet ir Maskvą.

Meno kultūros centras yra sostinėje Vilniuje. Jame veikia trys dramos teatrai, vienas lėlių ir muzikinis teatras, kuriame kasmet įvyksta Lietuvos respublikos teatrų varžybos.

Lietuvos teatrų istorijoje gilią vagą yra išvaręs dabartinis Panevėžio teatro ansamblio vadovas Juozas Miltinis. 1940 m. jis įkūrė aktorių mokyklą, kurią lankė trisdešimt du studentai. Su šiais būsimais aktoriais jis kasmet paruošia po vaidinimą. Per pokarinį laikotarpį su savo grupe pasirodė per 600 kartų. Vertintojai sako, kad Panevėžio teatras ir jo vadovas ruošia teatro programą, kuri plaukia iš gilių žmogiškų išiekinimų, seka į linkstančius filosofijon pasaulinės dramaturgijos kūrinius ir ypač iškelia žmogaus orumą.

Rašančių scenai skaičius nėra didelis, bet parašyti dalykai yra vertingi.

Žymiausias dabartinis lietuvių dramaturgas yra Kazys Saja. Jis rašo pjeses vaikams ir suaugusiems. Jo paskutinis išspausdintas scenos kūrinys "Ubagų sala". Autoriaus kūrinuose aiškūs du klausimai: kada žmogus parodo tikrą veidą ir ką reiškia dvasinis bei

vidinis skurdas? Pasakojimo pagrindas jis ima lietuviams įprastus Kristaus kančios vaidinimus, papildydamas juos ligonių bei luošų susitikimu.

Geriausia pjese apie pastarųjų metų jaunimą yra laikoma "Meilė, džiazas ir velnias", kurią parašė Juozas Grušas.

Peter Reichel straipsnio pabaigoje padaro išvadą, kad Lietuvos naujoje sceninėje literatūroje autoriai yra pasiekę tarpusavio supratimo sąvoką. Jie yra suradę tautos istoriją, o taip pat menininko vietą visuomenėje, jo veidą ir reikšmę šiandieniniame, pilname įvairių papročių krašte. (Iš vokiečių žurnalo "Theater der Zeit").

JUBILIEJUI PASIBAIGUS

Vilniaus V. Kapsuko Universitetas šią dieną turi tryliką fakultetų. Jame studijuoja daugiau kaip šešiolika tūkstančių jaunuolių. Universitete dėsto 83 profesorai ir mokslų daktarai. Universitetas turi 620 docentų bei mokslo kandidatų. Po Antrojo Pasaulinio karo iki šandien jau paruošta apie 39 tūkstančiai žmonių įvairioms mokslo sritims. Juos paruošti turima 60 laboratorijų. Universitetas turi 108 katedras. Paruošiama 32 mokslo šakos ir apie 70 įvairių sričių darbuotojų. Studentų miestelyje, Saulėtekio alėjoje, kyla vis nauji pastatai. Planuojama pastatyti du 16-aukščiai namai — bendrabučiai, kuriuose apsigyvens dar apie tūkstantis studentų.

Jau baigėsi Vilniaus universiteto 400 metų jubiliejaus minėjimas, sukėlęs platų atgarsį mokslo ir kultūros šventėse. Sukakčiai buvo skirta nepaprastai daug renginių universitete, visoje respublikoje ir už jos ribų. Pirmieji minėjimus ir iškilmes ruošė mokslo židiniai, o jiems su dideliu noru padėjo įvairios įstaigos, įmonės, šimtai sambūrių ir pavienių asmenų. Kiekvieno asmens įnašas į šventę įgavo didelį aidą, kuris nuaidėjo po visą platųjį pasaulį.

LAIVAS "LIETUVA", KURIO IGULOJE BEVEIK NĖRA LIETUVIŲ

Prieš devyniolika metų šis laivas buvo papuoštas TSRS valstybine vėliava ir pa-

kriškštytas "Lietuva". Per devyniolika metų laivas aplankė daugiau kaip šimtą tarybinių ir užsienio uostų. Perplaukdino dešimtis tūkstančių keleivių.

Šis laivas su Lietuva nieko bendro neturi — tik vardą. Komunistai giriasi tautų draugyste ir sako, kad kiekvienos respublikos laivai atlieka didelį broliškumo darbą, kuris tarptautinėje politikoje padeda stiprinti taiką ir draugystę su kitomis šalimis. Jie giriasi, kad šis laivas šiemet atliko 24 keliones, perveždamas keturiolika tūkstančių keleivių.

KA TEATRALAI PARODYS ŠIEMET LIETUVOJE?

Lietuvos nusipelnęs meno veikėjas, Klaipėdos dramos teatro vyriausias režisierius Povilas Gaidys, gan ilgame savo straipsnyje išvardina labai daug rusų dramaturgų, kurių veikalai Lietuvoje išvys scenos šviesą. Tarp jų bus ir lietuvių bei kitų tautybių autorių. Praleidžiant rusus, dėl įdomumo norisi suminėti lietuvių dramaturgus, kurie mums nepažįstami, o taip pat keletą ir iš kitų tautybių.

Bus pakartota Justino Marcinkevičiaus "Mindaugas", "Mažvydas" ir "Katedra", kuriais norima įprasminginti aukščiausius teatro meno tikslus, ir K. Sajos tragikomedija "Liepsnojanti kriaušė".

Mažiesiems sukurta pagal rašytojos A. Lindren knygą "Mažylis ir Karisonas, kuris gyvena ant stogo". Vaidinimą ruošia režisierius Motiejūnas. Taip pat bus suvaidinta Vydūno tragedija "Pasaulio gaisras", R. Andrašūnaitės komedija vaikams "Tumsius, Dumsius ir Jaunylis" ir Vengrų dramaturgo F. Taro tragikomedija "Antkapis su kaspinu". Po ilgos pertraukos planuojama suvaidinti du amerikiečių veikalus: Nobelio premijos laureato J. O'Nilo "Ann Kristi" ir dabartinio amerikiečių dramaturgo E. Olb pjesę "Who's afraid of Virginia Wolf?"

Sezono pabaigai numatyta V. Šekspyro komedija "Du veroniečiai".

Žinoma, pagrindiniai pastatymai — tarybinė dramaturgija.

("Literatūra ir menas")

LIETUVOS PAUKŠČIAI

Lietuvoje nuolatiniais gyventojais laikomi žvirbliai, pilkosios varnos, kuosos, zylės, meletos, bukučiai, lipučiai ir dar kai kurie. Visi kiti, atėjus rudeniiui, išskrenda, kurių Lietuvoje priskaičiuojama iki trijų šimtų rūšių. Negamtininkai pastebi, kad atėjus rudeniiui, pradingsta gegutė, lakštingala, baltieji gandrai, žalvarnės, tulžiai, urvinės kregždės, geltonosios kielės, volungės ir daug kitų smulkių Lietuvos sparnuotų giesmininkų. Gamtininkai pastebi jų daug daugiau ir jų vardų žino šimtus.

Kiekvienas paukštis turi savo skridimo laiką. Pavyzdžiui, varnėnai, išskridami į šiltesnius kraštus, telkiasi į didžiulius būrius. Čiurliai ir kregždės Lietuvą apleidžia gan anksti, nes jiems greit pritrūksta maisto, pradėjus užšalti pelkynams ir sodams. Dar tarp tokių pelkinių priskaičiuojami talikai, gričiukai, perkūno oželiai.

Vienas iš didžiausių susirinkimo vietų Lietuvos paukščiams — Žuvintas. Šis didelis ežeras su savo nendrynais ilgiausiai išsilaiko neužšalęs. Jame plauko tūkstančiai ančių, laukių, kragių. Ežero papuošalas — gulbės.

Ežero iškyšulyje pastatytas stebėjimo bokštas. Spausdinamas žurnalas, kuriame aprašoma viskas, kas pastebima paukščių judėjime: kokie paukščiai, kada, kuria kryptimi išskrido. Aprašomas skridimo būdas: taisyklingu trikampiu, padrikai, pulkais, šeimomis ar pavieniai. Šis stebėjimas patar nauja lėktuvams, kad jie išvengtų nelaimių, susitikdami su paukščiais. Tam tikslui dar turima Ventės Rago, Elektrėnuose, Raudondvaryje ir Neringoje įsteigti ornitologiniai stebėjimo bokštai. ("Lietuvos gamta")

LIETUVOS ŽIRGAI

Nuo senų senovės lietuvių gyvenimas susijęs su žirgu. Pasikinkęs jį, dirbo žemę, o pasibalnojęs — jojo į karą.

Pradžioje žirgai buvo auginami karo reikalams. Vėliau pradėta juos pratinti kinkytį į vežimus ir arklus. Žinoma, kad jau 13-tame amžiuje Lietuvoje arkliais buvo ariama. Ūkininkams arklys buvo pagrindinis darbo gyvulys. Flandrijos keliautojas,

ėjęs pro Lietuvą, rašė, kad 1414 m. matęs Trakuose didelį žirgyną. Miškuose užtikęs laukinių arklių, kurių dar buvo galima užtikti iki 18 amžiaus.

Didėjant ūkiuose mašinoms, arkliai išstumiami iš žemės ūkio darbo. Jie paliko tik sportui, kuris šiandien yra labai mėgstamas.

Lazdijų rajone, Kirsnos kolūkyje, yra įsteigtas žirgynas. Jame laikoma šešiolika žirgų. Ten pat įsteigtas ir hipodromas. Žirgai naudojami lenktynėms, į kurias suvažiuoja tūkstančiai žmonių.

BUTU TRŪKUMAS

"Tiesa" skundžiasi, kad gyvenamųjų namų statybai skiriamos didžiulės sumos, bet jos kažkur dingsta, ir jaučiamas didelis butų trūkumas. "Tiesoje" rašoma, kad numatyta plane, kuriame gyvenamųjų namų plotas sudarytų per 38 tūkstančius kvadratinų metrų, šiandien vos siekia tris ketvirtadalius numatytos užduoties. Kai kurių miestų statybos vienetai išiskolino, o Jonava net nepradėjusi vykdyti.

• Sovietų Sąjungoje stačiatikių vienuolė Valerija Makejeva uždaryta į psichiatrinę ligoninę Kazanėje. Tai viena iš ligoninių, kur tarp psichiškai nesveikų yra laikomi politiniai kaliniai, ypač tikintieji. Makejeva turi 50 m., buvo vienuolyno narė Ukrainoje, bet kai vienuolynas buvo uždarytas, ji persikėlė į Maskvą. Čia ji organizavo liturginių reikmenų gaminimą stačiatikiams. Pajamas naudojo šelpti kitoms vienuolėms, kurios, kaip ir ji pati, buvo tapusios benamėmis. Ji buvo areštuota 1978 m. liepos 15 d. Jai net nebuvo leista dalyvauti jos pačios teisme. Teismas ją baudė už "nelegalų rankdarbių gaminimą". Jau ketvirtą kartą ji uždaryta į psichiatrinę ligoninę. Dr. Andrei Sacharov ir kai kurie kiti disidentai skelbia, kad jos uždarymas į ligoninę yra psichiatrijos piktnaudojimas politiniais sumetimais.

• Tarptautinė anglikonų ir katalikų teologų komisija reguliariai tęsia pasitarimus ir svarstymus. Jų rugsėjo 6 d. paskelbtas komunikatas atskleidžia, kad jau labai toli pažengta, aiškinantis sunkiausią klausimą — popiežiaus primatą ir neklaidingumą.

Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS, S.J.
Patarėjas — PROF. PETRAS JONIKAS

LIETUVIŠKI GIMINYSTĖS VARDAI

Prieš keletą metų jau rašėme šiame skyriuje apie mūsų giminystės vardus, pasinaudodami prof. Pr. Skardžiaus straipsniu, buvusiui "Gimtojoje Kalboje" 1965 m. Ten šiuo klausimu buvo rašoma gana plačiai, todėl kai kuriems, ypač jaunimui, gal buvo sunkoka susigaudyti. Tad pasiryzome dar kartą parašyti apie tuos vardus, išleisdami, kas ne taip svarbu, ir paminėdami tik plačiau vartojamus.

anyta — vyro motina; mother-in-law.

brolėnas — brolio sūnus; brother's son, nephew.

brolėčia — brolio duktė; niece.

brolienė — brolio žmona; brother's wife, sister-in-law.

dėdė — tėvo ar motinos brolis; uncle.

dėdienė — dėdės žmona; uncle's wife, aunt.

dievėrė arba *moša* — vyro sesuo; husband's sister, sister-in-law.

dieveris — vyro brolis; husband's brother, brother-in-law.

husband's brother, sister-in-law.

dukraitė — dukters duktė, anūkė; granddaughter.

dukterėčia — brolio ar sesers duktė, brolėčia, seserėčia; niece.

dukterėnas — dukters sūnus; grandson.

įbrolis — brolio teisėmis įvaikintas svetimas berniukas; stepbrother.

įdukra — įdukrinta, dukters teisėmis

prisiimta sevtima mergaitė; foster-daughter.

įmotė — netikra motina, svetimą vaiką įsisūnijusi ar įsidukrinusi moteris; foster-mother.

įseserė — sesers teisėmis įvaikinta svetima mergaitė; stepsister.

įsūnis — sūnumu priimtas, įsūnytas svetimas vaikas; foster-son.

įtėvis — netikras tėvas, svetimą vaiką įsisūnijęs ar įsidukrinęs vyras, foster-father.

įvaikis — priimtas (įsūnytas ar įdukrintas) vaikas; adopted child, foster-child.

marti — (uošvių namuose gyvenanti) sūnaus žmona; daughter-in-law.

moša — vyro sesuo; husband's sister, sister-in-law.

mošėnas — mošos vyras; sister's-in-law husband.

nuotaka — tekanti moteris, jaunoji; bride.

pamotė — netikra motina, tėvo žmona iš jo ankstesnių santuokų; step-mother.

patėvis — netikras tėvas, motinos vyras iš jo ankstesnių vedybų; stepfather.

pobrolis — netikras brolis, patėvio ar pamotės sūnus iš ankstesnių santuokų; stepbrother. (*Pobrolis* nesumaišytinas su *pabroliu* — jaunavedžių palydovu, pajauniu).

podukra — netikra duktė, žmonos ar vyro duktė iš ankstesnių santuokų; stepdaughter.

podukraitė — sūnaičio ar dukraitės duktė; great-granddaughter.

poseserė — netikra sesuo, patėvio ar pamotės duktė iš ankstesnių santuokų; stepsister, half-sister.

posūnaitis — vaikaičio (sūnaičio) sūnus; great-grandson.

posūnis — netikras sūnus, žmonos ar vyro sūnus iš ankstesnių santuokų; stepson.

povaikis — netikras vaikas, posūnis ar podukra; stepchild.

prosenelė — senelės motina;

great-grandmother.
prosenelis — senelio tėvas;
 grandfather.
provaikaitis — vaikaičio vaikas;
 great-grandchild.
pusbrolis — dėdės ar tetos sūnus; cousin.
pusseserė — dėdės ar tetos duktė;
 (female) cousin.
senelė — tėvo ar motinos motina;
 grandmother.
seneliai — tėvų tėvai; grandparents.
senelis — tėvo ar motinos tėvas;
 grandfather.
seserėčia — sesers duktė; niece.
seserėnas — sesers sūnus; sister's son,
 nephew.
sūnaitis — sūnaus sūnus, vaikaičio,
 anūkas; grandson.
svainė — žmonos sesuo; sister-in-law.
svainis — 1. vyro ar žmonos brolis;
 brother-in-law. 2. sesers vyras.
 3. žmonos ar vyro sesers vyras.
šešuras — vyro tėvas; father-in-law.
teta — tėvo ar motinos sesuo; aunt.
tetėnas — tetos vyras; tetos sūnus.
uošvė — žmonos motina; mother-in-law.
uošviai — žmonos tėvai.
uošvienė — uošvio žmona.
uošvis — žmonos tėvas; father-in-law.
užkurys (preiķsas) — antras į našlės
 namus nuėjęs vyras.
vaikaitis — vaikų vaikas, anūkas;
 grandchild.
žentas — dukters vyras; son-in-law.
žmona — ištekęsji moteris, pati; wife.

TRUMPAI IŠ VISUR

• Kantone, Kinijoje, katedra vėl pašvęsta religiniam naudojimui. Joje kun. Andrea Lin galėjo aukoti šv. Mišias.

• Popiežius Jonas Paulius II spalio 28 d. pasmerkė Čekoslovakijoje įvykusį nubaudimą kovotojų dėl žmonių teisių. Kalbėdamas Šv. Petro aikštėje taip pat kėlė balsą, kad būtų sustotas žmonių žudymas Kambodijoje. Kėlė žmogaus teisių reikalą Čilėje bei Argentinoje.

• JAV-se apie milijonas keliolikmečių kasmet tampa nėščios. Joms gimsta apie 600.000 kūdikių, iš kurių apie pusė nelegalūs. Apie trečdalį visų abortų padaro netekėjusios. Globojimui netekėjusių keliolikmečių nėščių ir susilaukusių kūdikio kasmet JAV-se išleidžiama apie 8 bil. dolerių.

• Šv. Kryžiaus parapija Čikagoje šiemet atšventė 75 m. sukaktį. Ji buvo įkurta 1904 m. Pirmasis klebonas buvo Aleksandras Skripka. Dabar klebonauja kun. V. Mikolaitis, jam talkina kun. A. Stašys. Pamaldas čia dažnai praturtina Dainavos choras.

• Prof. P. Rabikausko studija apie Vilniaus universitetą, parašyta italų kalba, išdalinta Vatikano radijo skyriams, duodantiems programą 33-mis kalbomis. Šią studiją ištiesai paskelbė Vatikano laikraštis "L'Osservatore Romano".

• Pirmas tarptautinis krikščionių filosofų kongresas įvyko Argentinoje, netoli Cordobos. Dalyvavo keli šimtai. Kongreso tema: "Krikščionio filosofija šiandien".

• Tarptautinis Eucharistinis kongresas, jau 42-ras, įvyks 1981 m. liepos 6-23 d. Liurde. Jo tema: "Jėzus Kristus — dalinamoji duona naujam pasauliui". Kongrese bus paminėta 100 m. sukaktis nuo pirmojo Tarptautinio Eucharistinio kongreso, kuris įvyko Lilio mieste, Prancūzijoje.

• Kambodijos badaujantiems JAV katalikų šalpa lapkričio pradžioje jau pasiuntė 25-tą sunkvežimių konvojų su maistu, vaistais, drabužiais, palapinėmis. Tokie konvojai pradėti siųsti birželio mėn. Iš viso JAV katalikų šalpa numatė pasiųsti įvairių reikmenų Kambodijos badaujantiems už 5,4 mil. dolerių.

• Vietnamo pastatyta Kambodijos vyriausybė apkaltino, kad nuverstas Pol Pot režimas sunaikino 60.000 katalikų. Tai buvo dalis pastangų sunaikinti tikėjimą tame krašte.

• Popiežius Jonas Paulius II privačioje audiencijoje priėmė iš Lietuvos atvykusį kun. Pr. Račiūną. Norėdamas nuodugniau su juo išsikalbėti, popiežius kun. Račiūną pakvietė į savo privačius kambarius vakarienės. Kun. Račiūnas dalyvavo popiežiaus Mišiose Misijų dieną.

• Nobelio premiją laimėjusią Motiną Teresę pasveikino Jugoslavijos prezidentas Tito, savo rašte iškeldamas jos ilgametę veiklą kovojant prieš ligas ir skurdą. Motina Teresė yra albanų kilmės, gimusi Skoplje mieste, Jugoslavijoje.

• Olandijos vyskupai susirinks Romoje sausio 14 d. pasitarti su popiežium Jonu Pauliumi

II apie pasireiškusių stipresnius nuomonių skirtumus tarp vadovaujančių katalikų Olandijoje.

- Naujoje popiežiaus Jono Pauliaus II biografijoje "A Pictorial Biography of John Paul II" autoriai P. Heblethwaite ir L. Kaufman tvirtina, kad popiežiaus motina Emilija Kaczorowska buvo lietuvių kilmės Silezijos gyven-toja.

- JAV vyskupų suvažiavimas nusprendė pas-
skelbti ganytojišką laišką, kuriame rasizmas
skelbiamas esant nuodėme. Jie taip pat nu-
sprendė netalkinti, ieškant nelegaliai įvažiavu-
sių į JAV, kai bus daromas gyventojų suraši-
nėjimas. Nusprendė vyskupų suvažiavimus
šaukti tik kartą per metus vieton ligi šiol bu-
vusių dviejų. Vyskupai svarstė klausimą, kaip
prisidėti prie sumažinimo Vatikano metinio de-
ficito, kuris siekia milijonus dolerių.

- Prelatui G. Higgins, JAV katalikų konfe-
rencijos Vašingtone sekretoriui specialiems rei-
kalams, buvo paširtas pirmas tarpkonfesinis
žymuo už pasižymėjimą religiniame gyvenime.
Žymenį įteikė rabinas J. B. Glaser, pažymėda-
mas, kad prel. Higgins yra vienas žymiųjų ka-
talikų dvasininkų JAV-se.

- Protestantų komitetas miestų reikalams į-
teikė pirmą savo žymenį JAV-se prelatui John
J. Egan, specialiam Notre Dame prezidento asis-
tentui, kuris yra taip pat Notre Dame sielova-
dos ir socialinės tarnybos centro direktorius.
Jis 1976 m., Čikagoje įsteigė Miesto tarnybos
katalikų komitetą, o po to įsisteigė ir protes-
tantų tos rūšies komitetas.

- Prancūzų maldininkų kelionėje į Liorđą
dalyvavo apie 15.000 tikinčiųjų. Šiemetinė
prancūzų tautinės kelionės į Liorđą tema buvo
"Drauge su Bernadeta esame vilties maldinin-
kai".

- Vatikano radijo tarnybos slovākų skyrius
savo vieną programą jaunimui paskyrė infor-
macijoms apie padėtį Lietuvoje. Duoti faktai iš
Lietuvos praeities ir nušviesti dabarties sunku-
mai.

- Šiaurinėje Airijoje bomba sugriovė baigia-
mą statyti katalikų bažnyčią, kuri turėjo būti
pašventinta per Kalėdas. Protestantai iš anks-
čiau reiškė nepasitenkinimą, kad ten statoma
katalikų bažnyčia.

- Anglikonų primas arkiv. Donald Coggan, iš
D. Britanijos nuvykęs į Vašingtoną, katalikų
katedroje pasakė pamokslą. Po to spaudos kon-
ferencijoje laikraštininkams pažymėjo, kad yra

ties daug sutarimo tarp abiejų Bažnyčių pa-
grindiniuose tikėjimo dalykuose. Jis skatino
oficialiai leisti anglikonams priimti Eucharisti-
ją pas katalikus, o katalikams — pas angliko-
nus.

- Lenkijoje kun. M. Jozefczyk nuteistas me-
tams kalėti ir sumokėti pabaudos 120.000 zlotų
(4.000 dol.) už pastatymą koplyčios be valdžios
leidimo, o kun. W. Bal nuteistas 200.000 zlotų
(apie 6.500 dol.) pabaudos už pradėtą statyti
priestatą prie šventovės, pirma negavus leidi-
mo. Priestatas nugriautas.

- Čekoslovakijoje suimti: kun. J. Zverina,
S.J., kun. P. Michal, kun. F. Lizna, S.J., kun.
Barta, J. Kaplan ir Adamec. Suėmimo priežas-
tis nepaskelbta.

J. Pr.

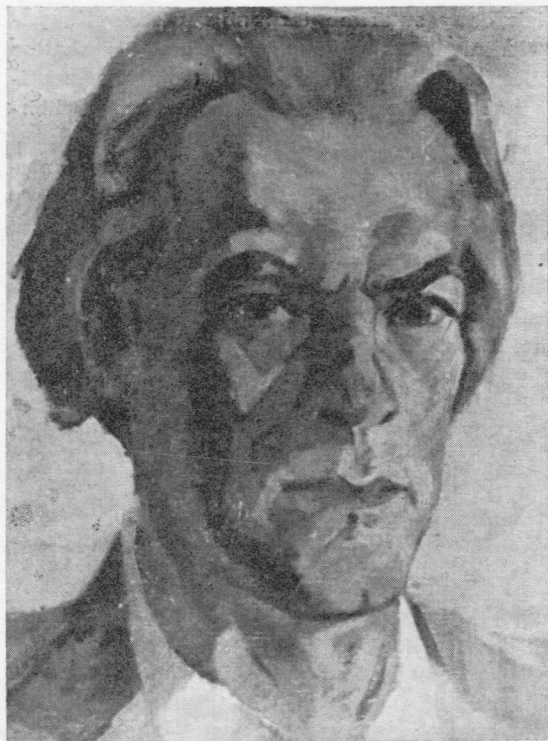
Dailininkas Povilas Kaupas

Povilas Kaupas, kurio dailės darbų nuo-
traukomis iliustruotas šis "Laiškų lietu-
viams" numeris, buvo vienas iš žymesniųjų
lietuvių dailininkų. Jo kūrinii yra išgiję:
Čiurlionio galerija Kaune, Vilniaus, Šiaulių,
Telšių muziejai ir kitos institucijos. Be to,
daug jo darbų turi privatūs meno mėgėjai
bei kolekcionieriai.

Povilas Kaupas ieškojo grožio ne tik
mene, bet ir žmoguje. Jis buvo visada drau-
giškas ir nuoširdus. Jis buvo visų gerbiamas
ir mėgstamas. Mylėdamas artimą, jis tiesė
pagalbos ranką tiems, kurie jos prašė, ir bu-
vo visada ten, kur jautėsi esąs reikalingas.
Jis buvo gerbiamas bei vertinamas ir savo
profesijos draugų-dailininkų.

Kaupas turėjo ir pedagoginių gabumų.
Dėl to buvo kviečiamas dėstyti tapybą Vo-
kietijoje ir JAV privačiose meno studijose.
Jis buvo įsteigęs ir savo Meno studiją, ku-
riai vadovavo kelerius metus.

Kartą Kaupas, kalbėdamas mokiniams
apie savo buvusį profesorių Justiną Vieno-
žinskį, pabrėžė, kad jo mokytojas, kaip pe-
dagogas, mokėjo pastebėti savo mokinių vi-
dines savybes, jas išryškinti, atskleisti ir ska-
tinti individualius kūrybinius polinkius. Dėl
to Vienožinskio mokiniai savo mokytoją

Povilas Kaupas

Autoportretas

mėgo ir su dideliu dėkingumu bei pagarba jį prisimindavo.

— Toks buvo ir Kaupas, mūsų mokytojas, — pareiškė viena jo mokinių Meno studijos išleistuvių proga.

“Kiekvieno žmogaus dideli ir kilnūs darbai bei užsimojimai yra tie testamentiniai palikimai, kurie pasilieka žmonių širdyse ir byloja apie tai, ką atliko idealistai, pasišventę dirbti savo tautai”, taip kartą rašė Povilas Kaupas.

Tokį pat testamentinį palikimą jis paliko ir mums bei mūsų tautai. Jis buvo idealistas kūrėjas-menininkas, idealistas žmogus. Toks buvo jo kūrybinio gyvenimo kelias. Apie tai byloja jo darbai, jo palikti dailės kūriniai.

Povilas Kaupas mirė 1978 m. spalio mėn. 10 d. Čikagoje. 1979 m. lapkričio mėn. buvo suruošta jo pomirtinė dailės paroda Čikagoje, Čiurlionio galerijoje.

V. K.

EKSKURSIJA Į EUROPA

“Laiškai lietuviams” organizuoja ekskursiją į Europą 1980 m. birželio 14 - liepos 2 d. Aplankysime šiuos miestus: Romą, Asyžį, Florenciją, Veneciją, Innsbruką, Miuncheną, Oberammergau (Kristaus kančios vaidinimus), Baden-Baden, Liucerną, Žiurichą, Kopenhagą. Ši 19 dienų kelionė su viešbučiais ir maistu kainuos apie 1700 dol.

Lėktuvu išskrisime iš Niujorko, o Europoje važinėsimės autobusu. Ypatingas šios ekskursijos tikslas — aplankyti garsiuosius Oberammergau Kristaus kančios vaidinimus, kurie būna kas 10 metų. Romoje dalyvausime audiencijoje pas popiežių, turėsime ekskursijas į Tivoli, Capri ar kitur, pagal dalyvių pageidavimus.

Ekskursijai vadovaus “Laiškų lietuviams” redaktorius J. Vaišnys, S.J. Registruotis galima jau dabar “Laiškų lietuviams” adresu arba kelionių biure: American Travel Service Bureau, 9727 S. Western Ave., Chicago, Ill. 60643.

“LAIŠKŲ LIETUVIAMS” KONKURSA

Sukurtvinių metų proga skelbiame straipsnio konkursą šiomis temomis: 1. *“Laiškų lietuviams” vieta mūsų spaudoje;* 2. *Kaip aš suprantu tikėjimą;* 3. *Mišrių šeimų klausimas.*

Rašinys turi būti ne ilgesnis kaip 3000 žodžių, pasirašytas slapyvardžiu ir, įdėjus savo tikrąją pavardę, adresą bei telefoną į atskirą vokelį, atsiųstas redakcijai iki 1980 m. kovo mėn. 1 dienos. Už geriausius rašinius skiriamos 4 premijos: I — 150 dol. (mecenatai dr. Milda ir Stasys Budriai), II — 100 dol. (mecenatai Bronė ir Jonas Vesselkai), III — 75 dol. (mecenatas Vytautas Vizgirda), IV — 50 dol. (mecenatė Stefania Rudokienė).

Laimėtojams premijos bus įteiktos “Laiškų lietuviams” sukurtvinių vakariėnės metu balandžio mėn. 13 d. Jaunimo Centre.

ATSIUSTA PAMINĖTI

THE VIOLATIONS OF HUMAN RIGHTS IN SOVIET OCCUPIED LITHUANIA. A Report for 1978. Redagavo dr. Tomas Remeikis ir inž. Bronius Nainys. Išleido JAV Lietuvių Bendruomenės Krašto valdyba 1979 m. 200 psl., kaina 5 dol. Galima gauti: Lithuanian-American Community, Inc. 708 Custis Rd., Glenside, Pa. 19038.

Jonas Karvelis. PREKYBININKO KELIU. Prisiminimai 1905-1977. Autoriaus leidinys. 456 psl., kieti viršeliai, kaina 12,50 dol. Gale pridėta 15 puslapių iliustracijų. Veikale sutelkta labai daug idomos medžiagos. Autoriaus ir leidėjo adresas: J. Karvelis, 9141 Carlyle Ave., Surfside, Fla. 33154.

Balys Auginas. GIESMĖS ŽYDĖJIMO METAS. Lyrika. Išleido Clevelando lietuvių radijas "Tėvynės garsai" 1979 m. Kieti viršeliai, 140 psl., kaina 5 dol. Gaunama pas leidėją: J. Stempužis, 4249 Lambert Rd., Cleveland, Ohio 44121.

Algirdas Landsbergis. MUZIKA, IŽENGIANT Į NEREGĖTUS MIESTUS. Novelės. Išleido "Ateitis". Kieti viršeliai, 127 psl., kaina 6 dol. Galima užsisakyti pas platintojus arba "Ateities" leidykloje: Mrs. M. Bajorūnienė, 17689 Goldwin Dr., Southfield, Mich. 48075.

TĖVYNĖS SARGAS. Nr. 3(44). Redaguoja Petras Maldeikis, 117 Sunset Dr., Hot Springs, Ark. 71901. Administratorius — Antanas Balčytis, 8619 S. Washtenaw Ave., Chicago, Ill. 60629.

DIEVO MOTINOS NUOLATINĖS PAGALBOS PARAPIJA. Šios Clevelando lietuvių parapijos 50 m. sukakčiai paminėti leidinys. Redagavo kun. Gediminas Kijauskas, S.J., padedant įvairiems tal-kininkams. 112 psl.

LIETUVIS ŽURNALISTAS. Nr. 8, 1979. Lietuvių Žurnalistų sąjun-
gos neperiodinis leidinys. Leidžia Lietuvių Žurnalistų sąjunga, 6601
Densmore Ave., Van Nuys, Cal. 91406. Redaktorė Rūta Kleva Vi-
džiūnienė, 23500 Via Galera, Valencia, Cal. 91355. Atski-ro numerio
kaina 1 dol.

Nuoširdžiai dėkojame "LAIŠKU LIETUVIAMS" rėmėjams

12 dol. auoko A. Pužauskas.

Po 7 dol. auoko: A. Grigaliūnas, O. Girmienė, J. Sandargas.

Po 6 dol. auoko: A. Mingėla, A. Paulius.

5 dol. auoko P. Karosas.

Po 4 dol. auoko: E. Gimbutienė, J. Alyta.

Po 2 dol. auoko: K. Genčius, A. Stulpinienė, A. Januška, E. Sakie-
nė, M. Vasiėnė, A. Kuolas, S. Rickutė, E. Ribokienė, E. Šlekys,
J. Skladaitis, kun. V. Martinkus, E. Tribinevičienė, V. Sinkevičius,
A. Elijošius, V. Matulaitis, prel. A. Bačkis, I. Kerelienė, A. Ignaitis,
V. Musteikis, S. Jelionienė, Z. Petreikis, M. Gaputytė, R. Vabolis.

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas. Redaktorius — Juozas Vaišnys, S.J. Redaktoriaus pavaduotojas — Antanas Saulaitis, S.J. Redakcijos nariai: Danutė Bindokienė, Algirdas Grigaitis, Vytautas Kasniūnas, Kristina Parėšytė, Nijolė Užubalienė, Danutė ir Gediminas Vakariai. Administratorė — Aleksandra Likanderienė. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636. Telef. 737-8400. Nekalto Prasidėjimo Šv. Marijos Seserų spaustuvė, Putnam, CT 06260. Metinė prenume-rata — 8 dol., atskiras numeris — 80 centų.